

מבחני הש"ס

ברכות

מבחני הש"ס

ברכות

בצעהי"ת

מנחת אב תשפ"ב

כל מי שיש לו הצרות והארות מתבקש להודיעני לתוצאת הרביט

ניתן להשיג את החוברות אצל

ישראל יצחק משי ליהב
ציון התלמוד 3
מודיעין צילית

wa052052@gmail.com

0533141925

יצא לאור בצעהי"ת לקראת שמחת הבר מצוה של בני היקר שלמה ני"ו

דף ב' ע"א

- א. מתי הוא סוף זמן קריאת שמע של ערבית (ג' שיטות) ?
- ב. איזה ק"ש עיקר; של ביהכ"נ או על מטתו (רש"י ותוס') ?
- ג. כמה פרשיות צריך לקרוא בק"ש כדי לצאת י"ח (רש"י ותוס') ?
- ד. מה הביאור בירושלמי שקורין אותה בביהכ"נ; כדי לעמוד בתפילה מתוך ד"ת (תוס') ?
- ה. מאי שנא דתני ערבית ברישא (ב' תי' בגמ') ?
- ו. מה הסברא בקושיא; לתני דשחרית ברישא (תוס') ?
- ז. מדוע תקנו; (א) שבע ברכות לק"ש בכל יום ? (ב) לומר פסוקי יראו עינינו (תוס') ?
- ח. מה הביאור ובא השמש "וטהר"

דף ב' ע"ב

- א. מה ביאור הקושיא; דלמא ביאת אורו הוא (רש"י ותוס') ?
- ב. (א) לדעת הברייתא, עד מתי הוא סוף זמן קריאת שמע של ערבית ? (ב) לפי זה מה הפירוש; ובשכבך ?
- ג. למאן דאמר; משהעני נכנס לאכול פתו במלח הוי זמן קריאת שמע, א"כ מתי העני יקרא ויתפלל (תוד"ה משעה) ?
- ד. מתי הכהנים טובלים לאכול בתרומתן, לרבי יהודה, ולרבי יוסי ?
- ה. איזה זמן הוא מוקדם; (א) משעה שהכהנים נכנסים לאכול, או משהעני נכנס לכול פתו במלח (גמ') ? (ב) משעה שקדש היום או משעה שהכהנים וכו' (רש"י ד"ה משעה) ? (ג) משעה שהכהנים נכנסים לאכול בתרומתן, או משעה שבני אדם נכנסין לאכול פתן בערבי שבתות (רש"י ג. ד"ה קשיא) ?

דף ג' ע"א

- א. מה הביאור במה שאמרה תורה "ובשכבך" ?
- ב. כמה משמרות יש בעבודת המלאכים ? (ב) ומה ס"ל רבי אליעזר במשנתנו ?
- ג. (א) איזה זמן מציין, הסימן שנתנו למשמרות (ב' ביאורים) ? (ב) לביאור השני מה הנפק"מ בזה ?
- ד. מה הן הג' דברים שלמדו אליהו לרבי יוסי ?
- ה. (א) איזה קול המשילו בגמרא כשהקב"ה מתאנח על הגלות ? (ב) ואיזה קול שמע רבי יוסי ? (הטעם עיין מהרש"א) ?
- ו. מה אומר הקב"ה כשמקלסים אותו בביהכ"נ ?
- ז. מה הפי' תפלה קצרה (רש"י ותוס') ?
- ח. מה הפי' יהא שמיה רבא מברך (ב' ביאורים בתוס') ?
- ט. מדוע נתקן קדיש בלשון ארמי ?

דף ג' ע"ב

- א. מה הן הטעמים שאין נכנסים לחורבה (ג' טעמים) ?
- ב. באלו אופנים נצרך הטעם; מפני המזיקין (ב' אופנים) ?
- ג. מהיכן למד רבי שיש ארבע משמרות, ומה יענה על כך רבי נתן ?
- ד. מהיכן למד רבי נתן שיש שלש משמרות, ומה יענה על כך רבי ?
- ה. (א) מהו לדבר בפני המת מילי דעלמא ? (ב) ומה ההלכה ? (ג) ועד איזה מרחק (תוס') ?

1. האם דוד הקדים להשכים בנשף או בחצות (ג' פירושים)?
2. מתי נקרא נשף?
3. מה הפי' אין הבור מתמלא מחולייתו (ג' פירושים, ועיין לקמן דף נ"ט.)?
4. מה הן הג' דברים שעושים כשיוצאים למלחמה?

דף ד' ע"א

- א. האם משה ודוד ידעו זמן חצות?
- ב. למה אמר כחצות (ג' פירושים)?
- ג. על מה אמר; כי חסיד אני (ב' פירושים)?
- ד. (א) מי חשש שיגרום החטא? (ב) ולמי מצינו שגרם?
- ה. מה הפי' כרתי ופלתי (רש"י ותוס')?

דף ד' ע"ב

- א. מאי שנא הכי דתני כל העובר על דברי חכמים חייב מיתה?
- ב. (א) האם יש לסמוך גאולה לתפילה בשחרית ובערבית? (ב) איך נפסק להלכה לגבי ערבית, ומה הראיה לכך (תוס')?
- ג. איזה דבר לא נחשב הפסק בין גאולה לתפילה והטעם (ב' דברים, גמ' ותוס')?
- ד. האם תפילת ערבית רשות?
- ה. על אלו דברים נאמר שהוא בן עולם הבא?

דף ה' ע"א

- א. מה הן השלש עצות להילחם עם היצר כשלא נצחו?
- ב. איזה תועלת מגיע למי שקורא שמע על מטתו (ב' שיטות)?
- ג. אלו הן יסורים של אהבה (ג' שיטות)?
- ד. מנין שיסורים ממרקים (ב' שיטות)?
- ה. אלו ג' מתנות קבלנו ע"י יסורים?

דף ה' ע"ב

- א. באלו ג' דברים מוחלין לו על כל עונותיו?
- ב. איך פירשו בגמרא דברי רבי יוחנן; נגעים ובנים אינן יסורים של אהבה, והטעם (נגעים - ג' פירושים. בנים - הו"א ומסקנא)?
- ג. מה הפי' הא לן והא להו (רש"י ותוס')?
- ד. מה ההוכחה מדברי רבי יוחנן; דין גרמא וכו' (רש"י ותוס')?
- ה. האם ראוי לגנוב מהגנב את גניבתו, והטעם (עיי"ע ב"ק כ"ז: בדברי בן בג בג)?
- ו. האם מותר ללמוד לפני התפילה (רש"י ותוס')?

דף ו' ע"א

- א. מתי יש להמתין לחבירו המתפלל (תוד"ה המתפלל, ועיי"ע לעיל ב. בד"ה מברך)?
- ב. אלו דברים נגרם מחמת ריבוי המזיקין (ד' דברים)?

- ג. מהו האופן שאפשר להיוודע או לראות המזיקין ?
 ד. (א) מנין שהשכינה באה ליחיד העוסק בתורה ? (ב) ומה יש מעלה יתירה בשנים, ובעשרה ?
 ה. אלו תפילין הקב"ה מניח, של יד או של ראש ?
 ו. מדוע נאמר; וראו כל עמי הארץ על תפילין של ראש (ב' פירושים, תוד"ה אלו) ?

דף ו' ע"ב

- א. איך מספידים את הקובע מקום לתפילתו ?
 ב. (א) איזה חילול שבת ראה רבי זירא בריצה לדרשה בשבת ? (ב) ומה היה מסקנתו ?
 ג. מה עיקר קיבול שכר; (א) דפרקא ? (ב) דכלה ? (ג) דשמעתא ? (ד) דבי טמיה ? (ה) דתעניתא ? (ו) דהספדא ? (ז) דבי הלולי ?
 ד. העומד במערב בית הכנסת, לאיזה צד יפנה להתפלל (רש"י ותוס') ?
 ה. מה דרשו מהפסוק; כָּרַם זָלוֹת לְבָנֵי אָדָם (ב' דרשות) ?

דף ז' ע"א

- א. מה היה יכול בלעם להועיל בקללתו ברגע (ב' פירושים, בתוס') ?
 ב. (א) אלו סימנים יש, מתי הקב"ה כועס ? (ב) באלו שעות הן ביום ? (ג) איזה דבר לא טוב עושים, שאז הקב"ה כועס ?
 ג. איזה טעם פירש רבי יהושע בן לוי, מדוע לא טוב לקלל הצדוקי ?
 ד. אלו ג' דברים ביקש משה מהקב"ה ?
 ה. מה ההסבר; מדוע יש צדיק וטוב לו או רע לו, וכן רשע, להו"א ולמסקנא ?
 ו. האם הקב"ה נתן למשה ג' דברים שבקש ?
 ז. האם מש רבינו עשה טוב במה שהחזיר את פניו בסנה ?

דף ז' ע"ב

- א. בן כמה היה אברהם בברית בין הבתרים ובמלחמת המלכים (תוד"ה לא) ?
 ב. איזה ענין בעבודת ה' חידשו אברהם אבינו, ולאה אמנו ?
 ג. מה פירשו בענין השם "ראובן" "רות" ?
 ד. האם מה שאמרו שמא גרים, יש לזה השפעה רק על האדם שנקרא כן או גם על צאצאיו ?
 ה. האם מותר להתגרות ברשעים בעוה"ז (ד' פירושים, והרביעי עיין מהרש"ל) ?
 ו. על מה הגין קביעות מקום תפילה בבית המקדש מן האויבים (בתחילה ובסוף) ?
 ז. מה הן הג' אופנים שמצאנו בגמרא, שאפשר להשתתף עם תפילת הציבור ?

דף ח' ע"א

- א. מאיזה פסוק למדו שיש מעלה בתפילת הציבור (ג' מימרות) ?
 ב. (א) מדוע דרשו הפסוק; "פדה בשלום" על העוסק בתורה, ובגמילות חסדים ? (ב) ומה אומר הקב"ה, על העוסק באלו, ומתפלל עם הציבור ?
 ג. (א) איך כינה ר"ל את מי שאינו נכנס להתפלל בבית הכנסת שבעירו ? (ב) ומה גורם לו ולבניו ?
 ד. מה הפירוש; על זאת יתפלל כל חסיד אליך "לעת מצא" (ה' פירושים) ?
 ה. (א) כמה מיני מיתות נבראו, ומנלן ? (ב) מהי קשה שבכולם, וניחא שבכולם, ואיך המשילום ?

1. רב ששת מהדר אפיה וגריס; א) מדוע עשה כן? ב) והאיך היה מותר, הרי כיון שנפתח ס"ת אסור לספר אפילו בדבר הלכה? ג) כמה אנשים היו שם? ד) והאם לכל אדם מותר לעשות כן (תוד"ה רב ששת)?
2. לעולם ישלים אדם פרשיותיו עם הציבור שנים מקרא ואחד תרגום; האם לע"ז חשוב כתרגום (תוד"ה שנים מקרא)?

דף ח' ע"ב

- א. לעולם ישלים אדם פרשיותיו עם הציבור שמו"ת ואפילו עטרות ודיבון. מה הרבותא בתיבות אלו (רש"י, ותוד"ה ואפילו)?
- ב. בענין שניים מקרא ואחד תרגום; א) מתי הוא תחילת זמנה? ב) מתי סוף זמנה, ג) עד מתי הוא מצוה מן המובחר (תוד"ה ישלים)?
- ג. א) מדוע הזהיר רבא; לא לחתוך בשר על גב היד (ב' סיבות)? ב) מה הפירוש; אל תשבו על מטת ארמית (ג' פירושים)?
- ד. באלו תנאים אסור לעבור אחורי ביהכ"נ כשהציבור מתפללין (ה' תנאים)? [לעיל ו' ע"ב אסר רב הונא להתפלל אחורי ביהכ"נ, והיינו בכל זמן].
- ה. באלו ג' דברים; א) אמר ר"ע שאוהב את המדיים שנזהרים בהם? ב) אמר ר"ג שאוהב את הפרסיים בענייני צניעות? ג) ולהיכן הפרסיים מקודשים ומזומנים?
- ו. מהו דעת רבי שמעון בר יוחאי, עד אימתי הוי לילה; א) לענין תפילין וציצית? ב) לענין ק"ש של לילה ויום, והטעם?

דף ט' ע"א

- א. מהו דעת ר"י שאמר רשב"י בשמו"א מאימתי הוי יום לענין שאר מצוות? ב) לענין ק"ש של יום ולילה (ב' פירושים בתוד"ה לעולם)?
- ב. ובלבד שלא יאמר השכיבנו; על מי אמרו דין זה (רש"י, והשר מקוצי)?
- ג. מה היה הספק של בני ר"ג שבאו מן המשתה, ומה פשט להם?
- ד. עד אימתי נאכל הפסח לראב"ע ולר"ע ומנלן?
- ה. מה הן הג' זמנים שנרמז בפסוק; שם תזבח את הפסח בערב, כבוא השמש, מועד צאתך ממצרים?

דף ט' ע"ב

- א. וישאילום, א"ר אמי בעל כרחם; בעל כרחם של מי (ב' פירושים)?
- ב. וינצלו; איך המשילו את מצרים, כשהוציאו ממנה הרכוש (לרבי אמי, ולר"ל)?
- ג. מאימתי זמן ק"ש של שחרית; א) לת"ק, ולרבי אליעזר (משנה)? ב) לר"מ ולר"ע ולאחרים (ברייתא)? ג) כמי ההלכה?
- [בירושלמי דר"מ ור"ע בשיטת ר"א. ואחרים בשיטת ת"ק].
- ד. עד אימתי סוף זמן ק"ש של שחרית (עין הגהת הב"ח שצ"י לרש"י לקמן כ"ה: ד"ה דילמא)?
- ה. מה הפי' בין תכלת ללבן (רש"י ותוס' ד"ה אלא)?
- ו. באיזה תפילה אומרים ה' שפתי תפתח, לרבי אלעזר, ולרב אשי?
- ז. א) מתי הוא זמן ק"ש מן המובחר? ב) האם זה הוא תחילת זמנה? ג) מתי הוקבע הזמן לציבור בבית המקדש, והטעם (תוד"ה לק"ש)?

דף י' ע"א

- א. מה היה הויכוח בין שני הצדיקים, חזקיהו וישעיהו, ומה היה טעמם ? (ב) ואיך עשה הקב"ה פשרה ?
 ב. אלו חמשה דברים אמרו; מה הקב"ה אף נשמה ? (ב) איזה שבח אמר דוד כנגד זה, חמשה פעמים ?
 ג. מה דרשו על הפסוק; (א) פִּי אֵין בְּלִתֵּךְ ? (ב) וְאֵין צוּר פְּאֲלֵקֵינוּ ?
 ד. מה דרשו על הפסוק; כי מת אתה ולא תחיה ? (ב) מדוע רצו להעניש את חזקיה בכך ? (ג) מדוע לא רצה ישעיה לקבל את ההצעה של חזקיה ? (ד) מה ענה על כך חזקיה ?
 ה. את מי מכנה חזקיה; אבי אבא ? [ואת מי מכנה כן, לקמן ע"ב] ?
- הערה; חמשה ברכי נפשי כתב רש"י; לעיל חשיב להו, אמנם מצאתי לעיל רק ארבע ברכי נפשי, ויש עוד בתהילים חמישי, פרק ק"ג פסוק כ"ב בְּכָל מְקוֹמוֹת מְמַשְׁלֵתוּ בְּרַכֵּי נַפְשִׁי אֶת ה'.

דף י' ע"ב

- א. אלו ג' דברים עשה חזקיה, והודו לו ?
 ב. אלו ג' דברים עשה חזקיה, ולא הודו לו ?
 ג. מהו הפירוש; עֲלִית קִיר קֶטְנָה (רב ושמואל) ?
 ד. הקורא מכאן ואילך, האם מברך הברכות ?
 ה. מה פירשו ב"ש וב"ה; וּבְשִׁכְבְּךָ וּבְקוּמָךָ ?

דף י"א ע"א

- א. בשבתך בביתך - פרט לעוסק במצוה. ובלכתך בדרך פרט לחתן. מה צריך מיעוט מיוחד לחתן הרי גם הוא עוסק במצוה ?
 ב. כתוב ביחזקאל; פְּאָרְךָ חֲבוּשׁ עָלֶיךָ, מכלל דכו"ע פטירי כשהם אבלים. א"כ למה הוצרך רש"י לומר שאבל מעולל בעפר קרנו ואין נאה לתת פאר תחת אפר (ב' טעמים בתוד"ה שנאמר) ?
 ג. כיון שהגיע זמן ק"ש, הטה ר"א וזקף רבי ישמעאל; האם רבי ישמעאל היה זוקף בכל אופן, או רק כיון שהטה ר"א, והטעם ?
 ד. (א) העושה כדברי ב"ש האם יוצא י"ח, לרב יחזקאל, ולרב יוסף ? (ב) ומהו עונשו, לרב נחמן בר יצחק ?
 ה. מה ההוכחה של רב יוסף מהמעשה של רבי יוחנן בסוכה, הרי שם ב"ש מחמירים (תוד"ה תני) ?
 ו. מה הפירוש; אחת ארוכה ואחת קצרה; (רש"י ותוס' ד"ה אחת) ?

דף י"א ע"ב

- א. (א) האיך צריך לומר; אהבת עולם או אהבה רבה ? (ב) ואיך אנו נוהגין (תוד"ה ורבנן) ?
 ב. (א) האם יוצא חובת ברכות התורה באהבה רבה, לתלמוד בבלי וירושלמי ? (ב) איך קי"ל להלכה ? (ג) מה נהגו הצרפתים (תוד"ה שכבר) ?
 ג. (א) מאי שנא סוכה מתורה, שמברכין על כל סעודה, לישיב בסוכה ? (ב) מדוע אין מברכין לישן בסוכה (ב' פ', תוד"ה שכבר) ?
 ד. האם צריך לברך על התורה; (א) למקרא ? (ב) למדרש ? (ג) למשנה ? (ד) לתלמוד ?

- ה. א) איזה ברכה מברכים על התורה? (ב) מה היא המעולה שבברכות והטעם? (ג) מה מסיק רב¹ פפא איך יש לנהוג?
- ו. א) אנשי משמר; (א) איזה ברכה מברכות ק"ש, ברכו (להו"א ולמסקנא)? (ב) האם קראו ק"ש בזמנה? (ג) מה הפי' וברכו את העם? (ד) מה שאמרו ברכת כהנים, האם ברכו בזה את העם, או שאמרו הפסוקים סתם ללא נשיאות כפים (רש"י ותוס')?

דף י"ב ע"א

- א. האם ברכות ק"ש מעכבות זו את זו (להו"א ולמסקנא)?
- ב. באיזה אופן הולכים אחר החיתום; (א) נקט כסא דשכרא ופתח לברך אדעתא דחמרא וסיים בשכרא? (ב) פתח ביוצר או וסיים במעריב ערבים או להיפך בשחרית ובערבית (לרב ולרבי יוחנן שנחלקו אם צריך מלכות בברכה)? (ג) אכל תמרי ופתח בנהמא וסיים בתמרי, והטעם?
- ג. האם אזלינן לקולא בעיקר הבעיא; כשטעה בעיקר הברכה וסיים כדבעיא? (ב) האם יכול לתקן תוך כדי דיבור כשטעה בדיבורו, וכשטעה בכל הברכה? (ג) מדוע לא נאמר כאן הכלל דמצוות א"צ כוונה (תוד"ה לא לאתווי)?
- ד. על מה אנו מודים ומברכים בברכת אמת ואמונה (רש"י ותוד"ה להגיד)?
- ה. (א) היכן כורע באבות ובהודאה והיכן זוקף? (ב) מה הפי' ומפני שמי נחת הוא?

דף י"ב ע"ב

- א. מה הפי'; (א) כרע כחזרא? (ב) זקיף כחויא? (ג) ובלבד שלא יעשה כהדין חרדונא?
- ב. בעשרת ימי תשובה, האם חוזר; (א) כשלא אמר המלך הקדוש והמלך המשפט? (ב) כשלא אמר זכרנו ומי כמוך? (ג) מה"ד כשמסתפק אם אמר הדברים המעכבים (תוד"ה והלכתא)?
- ג. (א) על מי התפלל דוד כשאמר; וְאֲנִי בְּחַלּוֹתַי לְבוֹשֵׁי שָׂקָה? (ב) ומה אנו למדין מכך?
- ד. (א) מה למדין מזה שמחלו לשאול על הריגת נוב? (ב) ומנין שמחלו לו (ב' לימודים)?
- ה. למה רצו לקבוע פרשת בלק בקריאת שמע, ומדוע לא קבעוה?
- ו. מה בא לרבות הפסוק; כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ (לבן זומא, ולחכמים)?

דף י"ג ע"א

- א. לא יקרא שמך עוד יעקב, מנין שלא נעקר יעקב ממקומו?
- ב. (א) הקורא לאברהם - אברם, במה עובר? (ב) ומהו לקרוא לשרה - שרי, והטעם?
- ג. קרא ק"ש ללא ברכות, האם יצא י"ח; ביחיד, ובציבור (תוד"ה היה)?
- ד. כמה מקומות יש בק"ש ובברכותיה שנחשב בין הפרקים?
- ה. (א) מה פי' הקורא להגיה? (ב) ומדוע אינו יוצא י"ח למ"ד א"צ כוונה (רש"י ותוס')?
- ו. (א) האם יוצא י"ח קריאת שמע בשאר לשונות? (ב) והאם צריך להשמיע לאזנו? (ג) וכמי ההלכה (תוד"ה וחכמים)?

¹ שמעתי מהגאון מטפליק ז"ל בעת שדרש בסיום מסכת דכיון דמצינו דעשר פעמים קאמר רב פפא הילכך וכו' דהיינו שצריך כל הדעות יחדיו א"כ כיון שיש כאן אהבת תורה ואהבת ת"ח שלא יהא כאן חילוקי דעות והטיל לשלום ביניהם זכה לעשרה בנינים גדולים דמאן דמוקיר רבנן הוי ליה בנין רבנן (שבת כ"ג:), ולכן מזכירים בכל סיום מסכת, עשרה בנין, והוא זכה לזה, ואלו הן; ה' מקומות שמצינו בכה"ג; (א) ברכות נ"ט. (ב) שם נ"ט: (ג) שם ס: (ד) שבת כ. (ה) חולין מ"ו. (ו) שם ס"ה. (ז) שם ע"ו: (ח) תענית ו': (ט) מגילה כ"א: (י) סוטה מ'. ועיין בספרו (הערות הגריש"א)

וראיתי מי שכתב דאמנם בש"ס מצאנו רק תשע פעמים את דברי רב פפא הלכך נימרינהו לתרוויהו, אולם יעויין במסכת ברכות דף י"א שנחלקו בענין נוסח ברכת התורה ושם כתוב אמר רב המנונא הלכך נימרינהו לכולהו וציין הגרע"ק איגר בגליון הש"ס שם שברי"ף וברא"ש הגירסא היא אמר רב פפא ואם כן זהו המקום העשירי. אבל למעשה מופיע ברשימה הנ"ל עשר פעמים חוץ מזה.

- ז. א) כל התורה כולה בכל לשון נאמרה – לענין מה איירי (ג' פירושים) ? (ב) מה הטעם לומר שכשר בכל לשון (תוד"ה בלשון) ?
 ח. מאי טעמא דמ"ד שרק ב' פסוקים צריכים כוונה בק"ש ?

דף י"ג ע"ב

- א. באיזה מקום צריך כוונה בק"ש; א) לר"א ור"ע ולר"מ ? (ב) ואיך ההלכה ?
 ב. באיזה אות בק"ש יש להאריך באחד, וכמה יאריך ?
 ג. מה הפי' עד על לבבך בעמידה (תוד"ה על) ? (ב) האם יש איסור לקרוא מהלך, או שהוא רק מצוה לעמוד ?
 ד. א) רבינו הקדוש, כשהיה שונה לתלמידיו, עד היכן היה קורא את שמע ? (ב) האם חזר וגמרה אחר השיעור ? (ג) ומ"ט אהדר אשמעתא דיציאת מצרים ?
 ה. א) במה חמור ק"ש לענין פרקדן משאר זמנים ? (ב) מה"ד בבעל בשר ?
 ו. א) האם מותר לענות קדיש וקדושה באמצע ק"ש ? (ב) האם ישחה למודים באמצע או סוף ברכה בשמו"ע ?

דף י"ד ע"א

- א. מה הטעם לומר, שהלל ומגילה חמורים יותר לענין הפסק, מק"ש דאורייתא, ומה המסקנא ?
 ב. האם מפסיקין לשאלת שלום בהלל, בימים שגומרין בהם, וכשאינן גומרין, לאדם חשוב או לכל אדם,
 א. האם מטעמת שחוזר ופולט ; א) מותרת בתענית יחיד, ובתעניות הכתובים בנביאים (תוד"ה או) ? (ב) טעונה ברכה (תוד"ה טועם) ?
 ג. אלו דברים נלמד מהפסוק; א) צֶדֶק לְפָנָיו יְהִלֵּךְ וְיִשֵּׁם לְדַרְךָ פְּעָמָיו (ב' דברים) ? (ב) וְשִׁבְעָה יְלִין בַּל יִפְקֹד רָע (ב' דברים) ?
 ד. בימים שאין היחיד גומר את ההלל; א) האם יש חובה לאמרו ? (ב) האם מברכים עליו ? (ג) האם יש נפק"מ לדינא אם מברך לקרות או לגמור, ואיך נהגו בזה, והטעם ? (ד) האם מותר להפסיק שלא מפני הכבוד, כשלא בירך (תוד"ה ימים) ?
 ה. מה הפי' בירושלמי "שתים הנה אחת להבא ואחת לשעבר" (ב' פירושים, תוד"ה ימים) ?

דף י"ד ע"ב

- א. מדוע אין מפסיקין לרבי יהודה בין אני ה' אלקיכם לאמת ?
 ב. החזן המוציא את הציבור באמירתו בקול רם "ה' אלקיכם אמת" האם אומר ב' פעמים אמת (בלחש, ובקול רם) או רק פעם אחת (מג"א סי' ס"א א', דן הוא פשטות הגמרא, וכ"ד הגר"א ועיי"ש דעת השו"ע) ?
 ג. האם צריך לומר בערבית; א) פרשת ויאמר ? (ב) ברכת אמת ואמונה ? (ג) יציאת מצרים ?
 ד. מה המעלות יש שמשום כך צריך להקדים א) שמע לוויה א) שמוע (לרשב"י ולריב"ק) ? (ב) והיה אם שמוע לויאמר ?
 ה. מדוע לא נחשב סיבה, להקדים פרשה הקודמת בתורה (תוד"ה למה) ?
 ו. א) האם רבי שמעון דס"ל ציצית זמן גרמא אתיא גם כמ"ד ציצית חובת טלית היא ואפילו מונחת בקופסא ? (ב) מאי טעמא דרבנן לחלוק ולומר דאין זה זמן גרמא (תוד"ה ויאמר) ?
 ז. איך המשילו את הקורא ק"ש ללא תפילין (עולא, ור' יוחנן) ?
 ח. האם מותר להניח טלית או תפילין בין גאולה לתפילה (לדעת רבי יצחק ברבי יהודה, לדעת התוס', ולדעת רבי משה מקוצי) ?

ט. החופר כוך למת פטור מכל מצוות שבתורה, וא"כ למה פירטו שפטור מק"ש וכו' הרי גם זה בכלל (תוד"ה ומכל) ?

דף ט"ו ע"א

- א. מאה אמרו על הנוטל ידיו לפני שמניח תפילין לק"ש ותפילה; א) לרחב"א א"ר יוחנן ? ב) לרבה [דהוא יותר חשוב מהא דרבי יוחנן, מגיד תעלומה].
- ב. האם יש לחזר, ועד כמה; א) לרחוץ ידיו קריאת שמע, והטעם, ומה יעשה ? ב) לרחוץ ידיו תפילה (גמ' ותוס') ? ג) להתפלל במנין (תוס') ?
- ג. הקורא את שמע האם צריך להשמיע לאזנו לכתחילה ובדיעבד; א) לרבי יהודה ? ב) לרבי יוסי. ג) לראב"ע ? ד) כמי ההלכה ?
- ד. לא דקדק באותיותיה האם יצא; א) לרבי יוסי ? לרבי יהודה ?
- ה. האם קטן כשר לקרוא את המגילה; א) לת"ק ? ב) לרבי יהודה ? ג) האם איירי בקטן שהגיע לחינוך ?
- ו. מה דעת רבנן לענין קטן בברהמ"ז והטעם (ב' טעמים, תוד"ה ורבי יהודה) ?

דף ט"ו ע"ב

- א. מה הדין כשלא השמיע לאזנו; א) בשאר מצוות דהיינו בכל הברכות ? ב) בדברי תורה ?
- ב. האם יש לכתוב צוואות; א) בתפילין ומזוזות - וקשרתם, וכתבתם ? ב) בפרשת סוטה - והשביע אותה הכהן, ואמר הכהן, והטעם ?
- ג. אלו דוגמאות הובא בגמרא שיש להיזהר להפריד בין הדבקים (לענין עשב בשדר, עין מגיד תעלומה דמכאן ראה למבטא של הספרדים שאינם מחלקים בקריאה בין דגש לרפה) ?
- ד. אלו תיבות יש להזהר להפריד בקריאת שמע אע"פ שאין האותיות שוות (תוס' ד"ה בין) ?
- ה. איזה שכר מקבל, הנזהר לדקדק באותיות קריאת שמע, ומנין ?

דף ט"ז ע"א

- א. א) היכן נסמך אהלים לנחלים, והטעם ? ב) מה הפי' כאהלים נטע ה' (רש"י ותוס' ד"ה אהלים) ?
- ב. דילג תיבה בק"ש בהלל ומגילה; האם חוזר לראש הפרק או לאותו פסוק (תוד"ה הקורא) ?
- ג. על איזה הלכה אמרו רבי אמי ורבי אסי; אילו לא באנו אלא לשמוע דבר זה דיינו ?
- ד. חתן פטור מק"ש, ומעשה בר"ג; האם ר"ג חולק על חכמים (תוד"ה מעשה) ?
- ה. האם מותר לקרוא שמע ולהתפלל בראש הזית והתאנה, ובשאר אילנות, והטעם; א) לאומנין ? ב) לבעל הבית ? ג) מדוע אין איסור משום לא יעמוד במקום גבוה ויתפלל (תוד"ה לפי) ?
- ו. פועלים העושין בשכרן, אלו דברים נמנעים בענין התפילה ובהמ"ז משום ביטול מלאכה (מדובר באופן שיש עשרה פועלים ואעפ"כ מבטלים דברים אלו משום ביטול מלאכה, אורח נאמן ק"י בהגהה מבה"מ) ?

דף ט"ז ע"ב

- א. א) מאיזה טעם יש להתיר לאסטניס לרחוץ כשהוא אבל (תוד"ה אסטניס) ? ב) האם היתר זה שייך גם ביום המיתה, או רק בלילה שלאחריו, ואליבא דמאן ?
- ב. חתן, הרוצה לקרוא שמע, האם קורא ?
- ג. עבדים ושפחות האם מספידין אותן (לת"ק ולרבי יוסי) ?
- ד. א) את מי קורין אבות לישראל ? ב) מה בא לאפוקי ? ג) ומה הטעם ?

- ה. א) מה היה ההוא"א לפרש הטעם בזה שאין קורין אבות יותר מאלו? ב) ואיך הוכיחו כן מהא דאין קורין אמהות אלא לארבעה?
ו. א) מה הפירוש; א) בפורינו? ב) ונשכים ונמצא יחול לבבנו ליראה את שמך? ג) ותביט ברעתנו? ד) ומעזות פנים?

דף י"ז ע"א

- א. א) מי הם הפמליא של מעלה? ב) ומה הצורך לבקש שיהא שלום ביניהם?
ב. מה הפי' ונפשי כעפר לכל תהיה (תוד"ה ונפשי)?
ג. אני בריה וחברי בריה, אני מלאכתי בעיר וכו' שהוא אינו מתגדר במלאכתי; א) מה הכוונה במה שאמר "וחברי בריה" (תוד"ה אני)? ב) מה המעלה במה שאני מלאכתי בעיר? ג) מה הפי' מתגדר? ד) ומדוע אינו נכון, במה שאינו מתגדר?
ד. באיזה לומד שלא לשמה נאמר; פי גדל עד שמים חסדך, ובאיזה אמרו נוח לו שלא נברא?
ה. נשים במאי זכיין וכו' ונטרן לגבריהו וכו' מה המעלה בזה שממתינות לבעליהן?
ו. היאך דרשו רב ושמואל הפסוק; אלופינו מסבלים?

דף י"ז ע"ב

- א. מדוע נקרא; א) אחיתופל – פרץ? ב) דואג – יוצאת? ג) גיחזי צווחה?
ב. מי הם; א) אבירי לב הרחוקים מצדקה; א) לרבי יוחנן ורבי אלעזר? ג) לרב יהודה? ד) לרב אשי?
ג. א) חתן הרוצה לקרות קריאת שמע, האם רשאי? ב) האם יש נפק"מ לפ"ז לגבי ביטול מלאכה בתשעה באב, לרבי יוחנן, ולרב שישא בריה דרב אידי?
ד. א) האם הלכה כרשב"ג או כת"ק? ב) למעשה בזמננו האם חתן קורא ק"ש והטעם (תוד"ה רב שישא)?

פרק מי שמתו

- ה. איזה פרק הוא פרק שלישי ממסכת ברכות (תוד"ה מי שמתו)?
ו. מה הטעם דמי שמתו מוטל לפניו פטור מק"ש (רש"י ותוס' ד"ה פטור)?
ז. שלאחר המטה חייבים בק"ש, האם מיירי שהמטה צריכה להם (רש"י ותוד"ה הכי)?
ח. אלו ואלו פטורים מן התפלה; במה הם חייבים ומה הטעם (תוד"ה אלו)?
ט. מי שמתו מוטל לפניו, אוכל ואינו מברך; אם רוצה להחמיר על עצמו ולברך, האם רשאי, והטעם (רש"י, ותוד"ה ואינו, ב' טעמים)?

דף י"ח ע"א

- ב. האם אבל חייב בעונה?
ג. מי שמתו מוטל לפניו; האם חייב במצוות כשמחזיר פניו או כשיוצא לבית אחר, לרב פפא, ולרב אשי?
ד. האם אנשים דלהלן פטורים ממצוות; א) מתו מוטל, ואינו משמרו? ב) משמר מת אחר שאינו קרוב?
ה. מהלך בבית הקברות סמוך לקברים או רחוק?
ה. שנים הבאים בספינה עם מת, האיך יתנהגו בתפילה, לת"ק ולבן עזאי והטעם?
ו. האם לדעת הירושלמי אונן פטור ממצוות בשבת, א) לדעת הר"י? לדעת רבי נתנאל (תוד"ה ואינו)?

- ז. א) איך היו נוהגים בזמן הגמרא בענין הטלת ציצית בבגד מתיים (ב' טעמים), ואיך אנו נוהגים, והטעם?
 ב) איזה טעם דחו התוס' משום דא"כ ה"ה חיים? ג) מהו דעת מסכת שמחות? ד) ואיך נהג הריצב"א (תוד"ה למחר)?
- ח. האם המתים יודעים מעניני החיים; א) לרבי חייא? ב) לרבי יונתן להו"א ולמסקנא?
- ט. לרבי יוחנן, מה פירוש הפסוק; פ' החיים יודעים שמתו והמתים אינם יודעים מאומה?

דף י"ח ע"ב

- א. איך פירשו הפסוק על בניהו; הכה את הארי בתוך הבור ביום השלג (ב' פירושים)?
- ב. איך דחו בגמרא שאין מוכרח מדברים דלהלן, שהמתים יודעים מעצמם מה שקורה בין החיים; א) שתי רוחות שאמרו זה לזה דברים שביני לבינך כבר נשמעו בין החיים? ב) אושפיזיתיה דזעירי שידעה שפלניתא גוססת ונוטה למות? ג) אבוה דשמואל ידע שבקרוב ימות שמואל, ד) מדוע א"א לתרץ באבוה דשמואל כבמעשה דזעירי, (תוד"ה אלמא)?
- ג. באיזה זמן שמע החסיד מה שרוחות מספרות על מה שנגזר בעולם?
- ד. א) מדוע ישב לוי מחוץ לישיבה של שאר מתים? ב) כמה שנים היה צריך להיות כך? ג) ואיך החזירוהו?
- ה. להצד שהמתים אינם יודעים, האם מועיל כשיספרו להם; א) לדעת בנו של חייא שלמד מהפסוק יכבדו בניו ולא ידע (גמרא בג' דחיות)? ב) לס"ד דרבי יונתן שלמד מהפסוק והמתים אינם יודעים מאומה (רש"י ד"ה ואי ס"ד, בדף י"ט.)?

דף י"ט ע"א

- א. מה הפירוש בדברי רבי יצחק; כל המספר אחרי המת כאלו מספר אחרי האבן (ב' פירושים)?
- ב. איך פירשו הטעם, שנענש האיש שדיבר על מר שמואל, אחר מיתתו?
- ג. בכמה מקומות מצאנו שמנדין על כבוד הרב; א) לרבי יהושע בן לוי? ב) לרבי אלעזר, ואלו הן?
- ד. א) עקביא בן מהללאל אומר אין משקין לא את הגיורת ולא את המשוחררת ב) וחכמים אומרים משקין.
- ה. מעשה בכרכמית וכו' א) מדוע נקראת כך? ב) מה הפי' דוגמא השקוה (לרש"י ולהערוך)?
- ו. האבל שמצדיק עליו את הדין האם מותר לומר; רבון העולמים הרבה חטאתי לפניך ולא נפרעת ממני אחד מני אלף וכו' והטעם?

הערה בגמרא; נפק דק ואשכח תלת, המזלזל בנטילת ידים, והמספר אחר מטתן של תלמידי חכמים וכו', ובפירוט המעשים, מביאה הגמרא קודם המספר אחר מטתן, ואח"כ המזלזל בנט"י, ואמנם הוא בהכרח כמבואר, מ"מ כאן היו יכולים לומר קודם המספר אחר מטתן.

הערה; לא את הגיורת; הביא רש"י פסוק בני ישראל למעט אשת גר, וכאן המדובר על גיורת.

הערה; רבי יהושע בן לוי מדמה מילתא למילתא ורבי אלעזר לא מדמה מילתא למילתא. משמע שיש בזה פלוגתא, ולעיל משמע שמודה דהא דק ואשכח.

דף י"ט ע"ב

- א. העומדים בשורה האם חייבים בק"ש, לת"ק ולרבי יהודה?
- ב. מה הפי' גולל, לרש"י ולר"ת (תוד"ה מדלגין)?

- ג. על איזה טומאה הכהן מזהר, לרש"י ולר"ת (תוד"ה מדלגין) ?
 ד. האם נזיר מגלח על רביעית דם, או עד שיהא חצי לוג (תוד"ה מדלגין) ?
 ה. היכן צריך להיות חלל טפח כדי שהטומאה לא תהיה בוקעת ועולה (תוד"ה רוב, ועיין רש"י סוכה ד. ד"ה ה"ג) ?

דף כ' ע"א

- א. העושה פסח לחוד, שאין עליו שאר קדושות, האם מטמא לקרובים, והטעם (לרש"י, ולתוס' לפי ההו"א) ?
 ב. נזיר וכהן, שמטמאים למת מצוה, האם נחשב שעובר בקום עשה (לרש"י, ולתוד"ה שב) ?
 ג. מה הפי' תליתר מתיבתא (רש"י ותוד"ה תליסר) ?
 ד. זיתים שכבשם, האם יש תורת יד על העליון, לפני הכבישה או אחריו (לרש"י, ולתוד"ה זיתים) ?
 ה. מה היתה כוונת רב אדא בר אהבה, באמרו; מתון מתון (ב' פירושים) ?
 ו. האם דינים דלהלן מיירי בהגיעו לחינוך; א) נשים ועבדים וקטנים פטורין מקריאת שמע; (רש"י, ותוד"ה וקטנים) ? ב) וְחִיבִין בְּתַפְלָה (ר"י, ור"ת) ?

דף כ' ע"ב

- א. האם נשים פטורות ממצות עשה דרבנן שהזמן גרמא (רש"י, ותוד"ה בתפילה) ?
 ב. מה טעם יש לפטור נשים מבהמ"ז (רש"י, ותוד"ה נשים) ?
 ג. עד כמה מזמנים; (לרבי מאיר ולרבי יהודה) ?
 ד. האם ב"ק מהרהר ק"ש בלבו ? (ב) והאם מברך בהרהור ? (ג) ואיזה ברכות, מברך בהרהור על המזון ? [עיין רבינו יונה, ועיין ירושלמי]
 ה. לדעת רבינא; האם נחשב הרהור כדבור א) לענין לצאת ידי חובת מצוה ? (ב) לגבי טבילה ? (ג) ומה"ד כששומע מאחרים (תוד"ה כדאשכחן) ?
 ו. א) לדעת רב חסדא האם נחשב הרהור כדבור. (ב) ואיך נפסק להלכה (תוד"ה ורב) ?
 הערה; תוד"ה נשים, בשם רש"י דסלקא דעתך דלא מחייב מדאורייתא, ולפנינו ליתא.

דף כ"א ע"א

- א. אלו ברכות, מצוותן מדאורייתא, ומנלן ?
 ב. א) ספק קרא קריאת שמע האם חוזר וקורא, לרב יהודה ולרבי אלעזר ? (ב) על מה צייתה התורה ובשכך ובקומך ?
 ג. א) ספק אמר אמת ויציב, האם חוזר ואומר ? (ב) האם מיירי שמסתפק גם בק"ש (ר"י, וה"ר שמעון, תוד"ה ספק) ?
 ד. ספק התפלל, האם חוזר ומתפלל, לרבי אלעזר, ולרבי יוחנן, וכמי ההלכה (רש"י ד"ה ולואי, תוד"ה ורבי) ?
 ה. א) היה עומד בתפלה, ונזכר שהתפלל ? (ב) טעה והתפלל תפילת חול, ונזכר באמצע אחת הברכות, שהוא שבת ?

דף כ"א ע"ב

- א. א) הנכנס לביהכ"נ, ומצא צבור שמתפללין, האם יתפלל או ימתין לקדושה ומודים, לרב הונא, ולרבי"ל ? (ב) לדעת הירושלמי עד איזה אמן צריך שיגמור שמו"ע (בחול ובשבת, תוד"ה עד) ?
 ב. א) מה היה עושה ר"ת כשהיה מתפלל ביחיד, והיה ש"ץ מגיע למודים ? (ב) מה דעת התוס' האם יש לנהוג כן לכתחילה (תוד"ה עד) ?

- ג. המתפלל שמו"ע ושומע קדושה; א) מה דעת רש"י בזה, והאם להתוס' אפשר לסמוך ע"ז לכתחילה ? (ב) מהו דעת ר"ת ור"י, והטעם ? (ג) היאך נהגו בזה, ולמסקנת התוס' האם יש לסמוך על המנהג ?
- ד. האם מפסיקים באמצע שמ"ע לענות; היא שמו הגדול מבורך (לר"י ור"ש, ולהלכה) ?
- ה. מהיכן למדו דמכשפה בסקילה (לבן עזאי, ולרבי יהודה) ?
- ו. האם אנוסת אביו ומפותת אביו, מותר (לרבי אליעזר ולרבי יהודה) ?
- ז. מה למדו מהפסוק; והודעתם לבניך, יום אשר עמדת (ב' דרשות) ?

דף כ"ב ע"א

- א. לרבי יהודה – האם ב"ק חייב טבילה, כשיש לו טומאה אחרת מעיקרא, או לבסוף ? (ב) כשאין לו טומאה אחרת ? (ג) לפ"ז מה שמר במשנה מברך לפניו ולאחריו האם מיירי בדבור או בהרהור ? (ד) והאם ברכת המזון, מותר להוציא בשפתיו, והטעם ?
- ב. באלו הלכות נהוג עלמא, כהני תלת סבי; א) כרבי אלעאי ? (ב) כרבי יאשיה ? (ג) כרבי יהודה בן בתירא ?
- ג. מה הפירוש בדברי זעירי; א) בטלוח לטבילות ? (ב) בטלוח לנטילות ?
- ד. במה הקילו לגבי חולה לאונסו א) לרב נחמן ורב דימי ? (ב) לרב אסי ?
- ה. האם הקילו לחולה המרגיל א) לרב נחמן ורב דימי ? (ב) לרב אסי ?

דף כ"ב ע"ב

- א. האם עזרא תיקן רק ארבעים סאה או גם תשעה קבין; א) לאביי ? (ב) לרבא ? (ג) מה ההלכה ?
- ב. א) לדעת ת"ק המחמיר בארבעים סאה רק כשמלמד לאחרים, האם החמיר בזה גם בחולה לאונסו ? (ב) רבי יהודה האומר ארבעים סאה מכל מקום, האם אפשר גם לטבול בתוך כלי ?
- ג. להלכה דד"ת אין מקבלין טומאה, א) האם לתפלה צריך טבילה. (תוס' ור"י) ?
- ד. היה מתפלל ומצא צואה; א) האם תפלתו תפלה, לרבה ולרבא ? (ב) האם לרבא, חוזר ומתפלל (תוד"ה אע"פ) ?
- ה. היה עומד בתפלה ומים שותתין על ברכיו האם חוזר לראש, כששהה או לא (רב חסדא ורב המנונא, ותוד"ה אלא) ?
- ו. היה עומד בתפילה ומים שותתין, האם איירי שבגדיו נרטבו (להר"י ותוד"ה ממתין) ?

דף כ"ג ע"א

- א. מה דרשו על הפסוק; שְׁמֵר רִגְלְךָ פְּאֶשֶׁר תִּלְךָ אֶל בֵּית הָאֱלֹקִים (ב' פירושים) ?
- ב. האם מותר להכנס עם תפילין לבית הכסא קבוע, להשתין מים; א) לרבינא ? (ב) לרב אדא בר מתנא, והטעם ?
- ג. האם יש קדושה ברצועות, והטעם ?
- ד. הנכנס לבית הכסא קבוע; היכן יניח התפילין, ואיך יחזיק אותם; א) לב"ש ? (ב) לב"ה ? (ג) לר"ע ?
- ה. כמה צריך להיות גודל הכיס שמצניע בהן התפילין, והטעם; א) בכיס המיוחד ? (ב) בכיס שאינו מיוחד ? (ג) והאם לדעת רש"י מותר להניחם עם הכיס על גבי הקרקע ?

דף כ"ג ע"ב

- א. האם התפילין שומרים ומגינים על האדם דוקא כשמניחם ומקיים המצוה, או גם כשאוחזן בידו, או שהם סמוכים לו?
- ב. האם מותר להשתין בהם (א) לב"ש? (ב) לב"ה?
- ג. למסקנא, מה הפירוש; דברים שהתרת לך כאן [בקבוע] אסרתי לך כאן [בעראי]?
- ד. הרוצה ליכנס לסעודת קבע; (א) מדוע יש לו לחלוץ תפיליו? (ב) היכן חולצן לפני שנכנס או אח"כ? (ג) מה הפי' בדברי רבי חייא אמר לשיטתו; וכן הדור לו?
- ה. האי סודרא דתפילין דאזמניה ועדיין לא צר ביה, האם מותר למיצר ביה פשיטי, לרב חסדא ולאביי, והטעם?

דף כ"ד ע"א

- א. שנים שישנים במטה אחת זה הופך פניו וקורא, מה דעת רב יוסף, ושמואל, באחר או באשתו; (א) באיזה אופן דין זה יותר פשוט? (ב) באיזה אופן יש בזה מחלוקת תנאים?
- ב. עד כמה נחשבים בניו וב"ב קטנים; (א) לרב חסדא? (ב) לאיכא דאמרי?
- ג. האם אשתו בכלל ב"ב (רש"י ותוד"ה והתניא)?
- ד. על אלו דברים אמר חז"ל שנחשב ערוה, להסתכל (ד' דברים)?
- ה. באיזה אופן מותר לתלות התפילין (ב' אופנים)?

דף כד ע"ב

- א. מה הפי'; וממשמש בבגדו אבל לא היה מתעטף (רש"י ור"ח)?
- ב. האם מותר לעלות מבבל לא"י, לרבי אבא ולרבי יהודה, והטעם?
- ג. האם מותר לקרוא שמע, כשלבו רואה את הערוה לת"ק ולי"א?
- ד. המהלך במבואות המטונפות, האם מותר להניח ידו על פיו, ולקרוא שמע; לרב הונא ולרב חסדא?
- ה. על מי דרשו הפסוקים דלהלן; (א) וגם אני נתתי להם חקים לא טובים ומשפטים לא יחיו בהם? (ב) הוי משכי העון בחבלי השוא? (ג) פי דבר ה' בזה?

דף כ"ה ע"א

- א. צואה על בשרו, או ידו מונחת בבית הכסא; (א) האם מותר לקרוא ק"ש לרב הונא ולרב חסדא? (ב) היאך למדוהו מהפסוקים; כל הנשמה תהלל יה. כל עצמותי תאמרנה ה' מי כמוך?
- ב. ריח רע שיש לו עיקר כמה מרחיק לק"ש, ומהיכן, לרב הונא ולרב חסדא?
- ג. האם מותר לקרוא שמע כנגד צואת כלבים וחזירים, להברייתא, ולרבא ע"פ ברייתא אחרת?
- ד. צואה עוברת, האם מותר לקרות קריאת שמע, כמצורע עובר, לאביי ולרבא, והטעם?
- ה. מה הדין בספק צואה ובספק מי רגלים?
- ו. מי רגלים בוודאן עד כמה אסורים, לשמואל, ולגניבא משמיה דרב?
- ז. צואה שנתייבשה האם, ומאימתי, מותר לקרוא כנגדה, לרב יהודה, ולרבה בר רב הונא אליבא דרב?

דף כ"ה ע"ב

- א. האם נפסק להלכה כשלבו רואה את הערוה (רבינו שמעיה, ותוד"ה והרי)?
- ב. האם מותר לקרוא כשעקבו רואה או נוגע בערוה, לרב זביד ורב חנינא, אליבא דאביי ורבא?

- ג. כמה מים יש להטיל למי רגלים כדי לבטלן; (א) לת"ק ולרבי זכאי? (ב) מהו דעת רב נחמן בתחילה?
 (ב) מהו דעת רב יוסף לבסוף?
 ד. מטה מפסקת; האם מועיל לת"ק ולרשב"ג?
 ה. האם מועיל להרחיק מגרף של רעי, ד' אמות, בתוך הבית, לרשב"א, ולרשב"ג?

דף כ"ו ע"א

- א. באיזה בית הכסא; (א) יש להרחיק כמלא עיניו? (ב) מותר להתפלל כנגדו? (ג) מותר לקרות בתוכו (ועיין שו"ע או"ח פ"ג ס"ד)?
 ב. (א) האם בחומשים, ושאר ספרים צריך מחיצה כס"ת (תוד"ה ס"ת)? (ב) והאם בס"ת מועיל מחיצה כל אופן?
 ג. לגבי מה נאמרו הזמנים דלהלן בתפילת מוסף; (א) מיד בבוקר? (ב) תלת שעי קמייתא? (ג) שבע שעות? (ד) כל היום (תוד"ה תפלת)?
 ד. לגבי מה יש נפק"מ למעשה, בדין זה, שתפילת ערבית רשות (תוד"ה טעה)?
 ה. (א) טעה ולא התפלל מנחה; מה הסברא לומר שאין השלמה במעריב? (ב) טעה ולא התפלל מוסף האם יש לו השלמה והטעם (תוד"ה איבעיא)?

דף כ"ו ע"ב

- א. שכח להתפלל מנחה בשבת, מתפלל במוצ"ש שתים של חול, מבדיל בראשונה ואינו מבדיל בשנייה.
 (א) מה הדין אם הבדיל בשנייה ולא הבדיל בראשונה, והטעם? (ב) מה"ד כשבשניהם לא הבדיל (תוד"ה טעה)?
 ב. לא הזכיר יעלה ויבא במנחה של ר"ח; האם מתפלל ערבית שתיים, והטעם, לרבינו יהודה ולהרי"ף, ומנין?
 ג. מי תיקן התפילות?
 ד. (א) מתי הוא זמן מנחה גדולה, וקטנה? (ב) האם אברהם אבינו התפלל מנחה (גדולה או קטנה) (תוד"ה יצחק)?
 ה. (א) מאימתי מתחיל זמן ערבית? (ב) מתי התפלל יעקב ערבית (תוד"ה יעקב)?
 ו. (א) עד מתי הוא סוף זמן תפילת מנחה לרבי יהודה? (ב) מה טעם יש בזה (תוד"ה עד)?

דף כ"ז ע"א

- א. למסקנא מה הפי' בדברי רבי יהודה עד פלג המנחה; (א) באיזה פלג ראשונה או אחרונה? (ב) עד ועד בכלל או לא עד בכלל? (ג) האם ההלכה כרבי יהודה בזה?
 ב. באיזה אופן העיד רבי יהודה בן בבא, שמצוה על ב"ד ללמד את הקטנה שהשיאתה אמה, למאן בבעלה, והטעם?
 ג. תרנגול, נסקל בירושלים על שהרג את הנפש, מנין נלמד דין זה?
 ד. (א) עד איזה שעה לקטו את המן? (ב) על איזה שעה ביום נאמר; והוא יושב פתח האהל?
 ה. מתי מתחיל זמן ערבית (תוד"ה תא שמע)?
 ו. האם תוספת שבת ויום הכפורים מן התורה (תוד"ה דרב)?

דף כ"ז ע"ב

- א. (א) מדוע אסור להתפלל אחורי רבו (ב' טעמים תוד"ה ולא)? (ב) מדוע רבי ירמיה בר אבא לא חש לזה?

- ב. טעה והתפלל של שבת או של מוצאי שבת מבעוד יום, האם חוזר ומתפלל והאם מותר במלאכה, ביחיד או בציבור ?
- ג. (א) באיזה אופן מותר להתפלל של מוצאי שבת בשבת ? (ב) האם חייב בתוספת שבת גם בצאת השבת (תוד"ה צ"ל) ?
- ד. בצד עמוד זה, התפלל רבי ישמעאל ברבי יוסי, של שבת בערב שבת; מה הטעויות שיש במעשה זה ?
- ה. (א) מה הפי' תפילת הערב אין לה קבע ? (ב) למה תקנו פסוקים וקדיש בין גאולה לתפילה בערבית ?

דף כ"ח ע"א

- א. רבי אלעזר בן עזריה התייעץ עם אשתו; (א) על אלו טענות שאמרה, ענה לה ? (ב) על מה ענו לו מהשמים ?
- ב. מה היה הויכוח בין ר"ג ורבי יהושע, בענין אם לקבל גר עמוני בזמן הזה ?
- ג. (א) כשהגיע זמן מנחה ועדיין לא התפלל מוסף, איזה תפילה יקדים, לת"ק ולרבי יהודה, והטעם ? (ב) האם ביום הכפורים יש להזהר בשביל כך להקדים תפילת מוסף קודם שש ומחצה (תוד"ה הלכה) ?
- ד. (א) מדוע הראו לר"ג בחלום חצבי חיורא דמליין קיטמי, הרי הגמרא אומרת; ולא היא, כלומר שטענתו אינה צודקת ? (ב) היכן היה רבן גמליאל, ביום שמינו את רבי אלעזר בן עזריה ? (ג) מדוע לא החזירו את ר"ג לגמרי ?
- ה. מה עונש מגיע על שמאחרים זמן התפילה, שנלמד מהפסוק; נוגי ממועד אספתי ממך היו ?

דף כ"ח ע"ב

- א. (א) האם מותר לטעום קודם מוסף או מנחה ? (ב) באיזה אופן אסור להקדים תפילתו לתפילת הציבור ?
- ב. על אלו ג' דברים אנו מודים לה' ששם חלקינו מיושבי ביהמ"ד ולא מיושבי קרנות ?
- ג. (א) מה הפי' מנעו בניכם מההגיון ? (ב) מה הכוונה בכינוי עמוד הימיני ?
- ד. כנגד מי תקנו י"ח ברכות, וכנגד מי הוסיפו ברכת הצדוקים; (א) לרב הלל בריה דרב שמואל בר נחמני ? (ב) לרב יוסף ? (ג) לרבי תנחום בריה דריב"ל ?
- ה. (א) אמר ריב"ל המתפלל צריך שיכרע עד שיתפקקו כל חוליות שבשדרה ? (ב) עד כדי שיראה איסר כנגד ליבו ? (ג) שנענע ראשו, והוא דמצער נפשיה ומיחזי כמאן דכרע ?

דף כ"ט ע"א

- א. מדוע לא העלו את שמואל הקטן, כשטעה בברכת הצדוקים, להו"א ולמסקנא ?
- ב. מה הפירוש מעין שמו"ע, לרב ולשמואל ?
- ג. (א) האם מותר להתפלל הביננו בעיר או בדרך (תוד"ה לייט) ? (ב) באלו תפילות אי אפשר להתפלל הביננו, והטעם ?
- ד. על אלו דברים מחזירים אותו כששכח; (א) גבורות גשמים, והטעם ? (ב) שאלה בברכת השנים, והטעם ? (ג) הבדלה בחון הדעת והטעם ?
- ה. באיזה אופן אמרינן; ולואי שיתפלל אדם כל היום (תוד"ה מהני) ?

דף כ"ט ע"ב

- א. שכח של ר"ח, או דילג ברכה, האם יכול לצאת כששומע מהש"ץ (תוד"ה טעה) ?

- ב. לא הזכיר של ר"ח בעבודה, ורגיל לומר תחנונים אחר תפילתו, האם חוזר לעבודה או לראש, מה הדין ללישנא קמא, ולא יכא דאמרי, ואיך ההלכה (תוד"ה א"ד) ?
- ג. (א) העושה תפילתו קבע; מהו קבע (ד' פירושים) ? (ב) מה הפי' בכל פרשת העיבור (ב' פירושים) ?
- ד. המתפלל בלשון תחנונים בלבד, ועצם התפילה הוא עליו כמשאוי, האם הוא תפלה מעליא (תוד"ה כל שאינו) ?
- ה. אלו ב' עצות נתן אליהו לרב יהודה שלא יבא לידי חטא ?
- ו. באר; כשאתה יוצא לדרך, המלך בקונך וצא ?
- ז. לדעת הירושלמי - (א) שכח גבורות גשמים, האם אומרה בשומע תפילה ? (ב) שכח ותן טל ומטר, ונזכר אחר שומע תפילה, להיכן חוזר (תוד"ה הא דאדכר) ?

דף ל' ע"א

- א. תפילת הדרך; (א) האם אומרה בלשון יחיד או רבים, והטעם ? (ב) מה הפי' עד פרסה (ב' פירושים) ? (ג) האם כשאומרה, צריך לעמוד מהליכתו, ומה ההלכה, (תוד"ה והיכי) ? (ד) ומה"ד כשבני לוויה ההולכים עמו עומדים ?
- ב. אלו חילוקים יש בין הבינונו לתפילה קצרה (ג' חילוקים) ?
- ג. היה רוכב על החמור, ויש לו מי שיאחוז את חמורו, האם ירד ויתפלל, (לת"ק ולרבי), והטעם, ואיך ההלכה ?
- ד. (א) באלו אופנים אמרו; היה עומד וכו' יכוון את לבו כנגד וכו', ומנין (חמש אופנים) ? (ב) ומה יעשה סומא או מי שאינו יכול לכוון הרוחות, ומנין ?
- ה. (א) באיזה זמן התפללו אבוא דשמואל ולוי, כשרצו לצאת לדרך (רש"י ותוד"ה אבוא) ? (ב) מתי קראו קריאת שמע, ומהו דעת, רשב"א, ובמה נחלקו ?
- ו. מתי ואיך התפללו בשבתא דריגלא; (א) מרימר ומר זוטרא ? (ב) רב אשי [מדוע לא עשה כמרימר ומר זוטרא, ומדוע לא כאבוא דשמואל ולוי] ?
- ז. האם יחיד חייב בתפילת מוסף, לת"ק ולחכמים, ולרבי יהודה; (א) כשדר בעיר שאין שם עשרה ? (ב) כשיש שם עשרה ?

דף ל' ע"ב

- א. כמה יש לשהות בין תפילה לתפילה, ומנלן (ב' שיטות) ?
- ב. השוכח של ר"ח ערבית, האם חוזר והטעם; (א) בחדש מלא בליל א' ? (ב) בחדש מלא בליל ב' (תוד"ה לפי) ?
- ג. (א) שכח של ר"ח ערבית, וגמר הברכה, ועדיין לא התחיל ברכה שלאחריה, האם חוזר ? (ב) כיצד נהג ר"ת כששכח על הניסים, ועדיין לא עקר רגליו (תוד"ה מסתברא) ?
- ד. (א) מהיכן סלקא דעתא ללמוד שאין עומדין להתפלל אלא מתוך כובד ראש (ג' מקומות) ? (ב) למסקנא מהיכן יליף ?
- ה. כשהוכיח רבה את אב"י על דבדח טובא, אמר; אנא תפילין מנחנא, מה הפירוש בדבריו ?

דף ל"א ע"א

- א. (א) מנלן שאסור לאדם למלא פיו שחוק בעולם הזה ? (ב) על מי אמרו שמימיו לא מלא פיו שחוק, מכי שמעה מרבו ?
- ב. אלו דוגמאות הביאו בגמרא שהם הלכה פסוקה (ג' דוגמאות) ?

- ג. מה הפירוש במה דאמרי אינשי; הני ציניתא דבבל, איתנהו מאדם הראשון?
 ד. כשהיה רבי עקיבא מתפלל בינו לבין עצמו, באיזה מקום בתפילתו היה מרבה בכריעות והשתחויות (לה"ר יוסף, ולר"י, תוד"ה ומוצאו)?
 ה. (א) ממי למדים שאין מתפללין כל היום? (ב) ומנין שאין כוללין התפילות בשעה אחת?

דף ל"א ע"ב

- א. מכאן להרואה בחבירו דבר שאינו הגון, צריך להוכיחו; הרי כתוב כבר הוכח תוכיח (תוד"ה דבר)?
 ב. האם שכור מותר בתפלה ובברכת המזון, ומנלן (תוד"ה מכאן)?
 ג. מה הפי'; אם ראה תראה, לרבי ישמעאל ולרבי עקיבא?
 ד. מה הפי'; זרע אנשים, לרב, ולשמואל, ולרבי יוחנן, ולרבנן כדמפרש לה רב דימי?
 ה. (א) מה הורה שמואל? (ב) ומהיכן למדו? (ג) ומדוע נחשב עלי רבו (תוד"ה מורה)?
 ו. היושב בתענית בשבת, מדוע קורעין לו גזר דינו של שבעים שנה?

דף ל"ב ע"א

- א. (א) מה היתה טענתו של משה בפסוק; ודי זהב? (ב) ומנין שהודה לו הקב"ה?
 ב. (א) מדוע כשחטאו ישראל, אמר הקב"ה למשה לך רָד? (ב) ובאלו דיבורים שאמר הקב"ה נתחזק משה להתפלל עליהם?
 ג. מה השיב משה על שאמר הקב"ה וְאֶעֱשֶׂה אוֹתָךְ לְגוֹי גְדוֹל (ב' תשובות)?
 ד. מה היתה טענתו של משה באמרו; אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לָהֶם בְּךָ?
 ה. מה הפירוש; וְכָל הָאֶרֶץ הַזֹּאת אֲשֶׁר אֶמְרָתִי, לכאורה היה צריך לומר אשר אמרת (לרבי אלעזר ולרבי שמואל בן נחמני)?

דף ל"ב ע"ב

- א. מה הגדול מכולם; תפלה, מעשים טובים, קרבנות, ומנלן?
 ב. האם עיון תפילה הוא דבר טוב (תוד"ה כל)?
 ג. אלו דברים צריכים חיזוק (ד' דברים), ומנלן?
 ד. מה ביאר ר"ל בפסוקים הללו; וְתֹאמַר צִיּוֹן עֲזַבְנִי ה', וְהָיָה שִׁכְחֵנִי. הַתְּשַׁכַּח אִשָּׁה עוֹלָה מֵרַחֵם בֶּן בְּטָנָה גַם אֵלֶּה תִשְׁכַּחְנָה וְאֲנֹכִי לֹא אֶשְׁכַּח?
 ה. מנין שצריך לשהות שעה אחת קודם תפילתו, ושעה אחת אחר תפילתו?
 ו. כשהמלך שואל בשלומו בתפילתו, האם יפסיק או יקצר, ובאיזה מלך?

דף ל"ג ע"א

- א. האם מפסיק מתפילתו; (א) לנחש? (ב) לנחש מרתיע (תוד"ה אבל)? (ג) לעקרב? (ד) לשור?
 ב. כשפסק מתפילתו, האם חוזר לראש או לתחילת ברכה, כשעומד באמצעות, או בג' ראשונות ואחרונות (תוד"ה אבל)?
 ג. איך מת הערוד שפגע בו רבי חנינא בן דוסא?
 ד. אמר עולא שתי נקמות הללו למה אחת לטובה ואחת לרעה; מה הוא הנקמה לטובה ולרעה?
 ה. היכן תקנו הבדלה, בתפילה או על הכוס או בשניהם?

דף ל"ג ע"ב

- א. במה הוכיחו על רחבא דפומפדיתא שהוא מדייק באמרותיו (ב' פירושים) ?
- ב. (א) היכן מבדילין בתפילה [לת"ק], לר"ע ור"א ? (ב) ואיך עבדין כל השנה ? (ג) איך עבדין ביו"ט שחל להיות אחר השבת, לרבי יוחנן ולרב יוסף ?
- ג. מדוע משתקין, האומר; (א) מודים מודים ? (ב) על טוב יזכר שמך ? (ג) על קן ציפור יגיעו רחמיך (לרבי יוסי בר אבין, ולרבי יוסי בר זבידא) ?
- ד. ההוא דנחית קמיה דרבי חנינא ואמר; הקל הגדול הגיבור והנורא והאדיר והעוז והיראוי וכו' (א) האם שתקו רבי חנינא ? (ב) במה הוכיחו ? (ג) איזה משל משל לו ?
- ה. מה הפי' הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים ?
- ו. (א) האומר מודים מודים באיזה אופן משתקין אותו (תוס' לד. ד"ה אמר מודים) ? (ב) הכופל קריאת שמע באיזה אופן משתקין אותו, ובאיזה אופן הוי מגונה אבל לא משתקין (רש"י ותוס' ל"ד. ד"ה אמר פסוקא) ?

דף ל"ד ע"א

- א. (א) מי שלא כיוון בשמע ישראל, האם חוזר ? (ב) הרגיל לחזור על שמע, מחמת שלא כיוון דעתו, במה מענישים אותו ?
- ב. (א) כשאומרים לו לעבור לפני התיבה, מדוע צריך לסרב ? (ב) למה דומה מי שאינו מסרב, או מי שמסרב יותר מדאי ?
- ג. (א) העובר לפני התיבה, האם יענה אחר הכהנים אמן, והטעם ? (ב) האם קורא כהנים לדוכן, ומאי שנא מעניית אמן ? (ג) האם שליח ציבור קורא יברכך ? (ד) מי נקרא חזן (תוד"ה לא יענה) ?
- ד. (א) "להיכן הוא חוזר, לתחילת הברכה שטעה זה" מה פירושו (לרב הונא ולרב ששת) ? (ב) מה הפירוש אמצעיות אין להם סדר (רש"י ורשב"ם, תוד"ה אמצעיות) ?
- ה. (א) מה הטעם ששלש ראשונות, ואחרונות, נחשבות כברכה אחת ? (ב) מה יעשה ש"ץ ששכח ברכת ענינו בין גואל לרופא, ונזכר קודם סיום התפילה (רש"י ורשב"ם) ?
- ו. מה מותר לבקש בג' ראשונות ואחרונות, ובאמצעיות (תוד"ה אל ישאל) ?
- ז. מה טעם אסור לשוח בתחילת וסוף כל ברכה (תוד"ה מלמדין) ?

דף ל"ד ע"ב

- א. באר מהו; (א) קידה ? (ב) כריעה ? (ג) השתחוואה ?
- ב. המתפלל וטעה סימן וכו'. באיזה ברכה טעה, ומה הסימן בזה ?
- ג. על מי, ועל מתי, נתנבאו הנביאים הטובות והנחמות, ועל מי ועל מתי לא נתנבאו (ג' מימרות של רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן) ?
- ד. על איזה דבר נאמר "עין לא ראתה אלקים זולתך (לרבי יהושע בן לוי, ולרבי שמואל בר נחמני) ?
- ה. אמר רב כהנא; חציף עלי מאן דמצלי בבקתא. – והכתיב ויצא יצחק לשוח בשדה (ב' פירושים בתוד"ה חציף) ?

דף ל"ה ע"א

- א. איזה דבר יוצא מהכלל, ומאיזה טעם, בברכת; (א) בורא פרי העץ ? (ב) בורא פרי האדמה ?
- ב. מהו ברכת הירקות לת"ק ולרבי יהודה, והטעם ?
- ג. מדוע אין הגמרא מקשה; תנא היכא קאי דתני כיצד (ב' תי' בתוד"ה כיצד) ?
- ד. מה הסברא או הטעם לומר, שרק בזה חייב ברכה כשנהנה ולא בשאר דברים; (א) כרם ? (ב) קמה ? (ג) כרם, קמה, זית ? (ד) שבעת המינים ? (ה) דבר נטיעה כגון אילנות וקמה (תוד"ה דבר) ?

- ה. למסקנא; א) מנין שאסור ליהנות העולם הזה בלא ברכה? ב) אלו דברים חייבים ברכה לאחריהם מדאורייתא (רש"י ד"ה ז')?
 ו. הנהנה מן העוה"ז בלא ברכה, מדוע נחשב שמעל?

דף ל"ה ע"ב

- א. אמר רבי חנינא בר פפא כל הנהנה מן העולם הזה בלא ברכה כאילו גוזל להקדוש ברוך הוא וכנסת ישראל – מה הוא גוזל להקב"ה, ומה הוא גוזל לכנסת ישראל?
 ב. הנהנה מהעוה"ז בלא ברכה, חבר הוא לאיש משחית – על מי הכוונה?
 ג. באיזה אופן נאמר הפסוק – ואספת דגנך, כשעושין רצונו של מקום או לא (תוד"ה כאן)?
 ד. ואספת דגנך, הנהג בהן מנהג דרך ארץ, דברי רבי ישמעאל – מה הטעם בזה?
 ה. שלא כדורות הראשונים, דורות האחרונים – במה הם שונים (ב' דברים)?
 ו. א) מהו ברכת שמן זית, ומה הטעם, הרי אישתני לעלויא? ב) באיזה אופן מיירי? ג) ומה הדין כששותהו בפני עצמו, או שאוכלו ע"י פת?
 ז. מדוע אין מברכין ברכת המזון על היין, הרי יין סעיד?

דף ל"ו ע"א

- א. החושש בגרונו לא יערענו בשמן – מה הפירוש, "יערענו" ומה הטעם שאסור (רש"י ותוד"ה לא)?
 ב. האם מברך; א) כששותה משקה לרפואה? ב) כשאוכל קמח שעורים שהוא קשה לתולעים שבכבד, והטעם?
 ג. א) מה מברך על קמח חיטים, לרב יהודה ולרב נחמן, והטעם, ובאיזה קמח מיירי (תוד"ה קמחא)? ב) מה מברך על קורא, לרב יהודה ולרב נחמן, והטעם?
 ד. צלף של ערלה האם מותר לאכול את הקפריסין, בארץ ובחוץ לארץ?
 ה. מה הטעם; שכל המיקל בערלה בארץ, הלכה כמותו בחוץ לארץ?

דף ל"ז ע"ב

- א. מה דין ספק ערלה; א) בארץ ישראל? ב) בסוריא? ג) בחוץ לארץ?
 ב. באיזה אופן נעשה שומר לפרי, ליאסר בדין ערלה; א) שומר בענבים כשהן סמדר, לרבי יוסי ולרבנן? ב) שומר הנמצא בשעת גמר פרי, כנץ של רימון? ג) שומר הנמצא בין בתלוש בין במחובר כקליפי אגוזים?
 ג. למסקנת הגמרא; מהו הדבר הקובע, שבשביל כך נחשב שומר לפרי?
 ו. במה חמור קציצת אילנות בשביעית, משאר שנים שיש בהן איסור בל תשחית (ב' פ"ב בתוד"ה אין)?
 ד. על אלו ענבים מברכים בורא פרי האדמה (תוד"ה שיעורן)?
 ה. איזה ברכה מברכין על קפריסין; א) לדעת בה"ג (הוא המובא בתוך דברי הגמרא בסוגריים)? ב) לדעת הר"מ (תוד"ה והלכתא)?
 ו. מה מברכין על פלפלי, לרב ששת, ולרבא?
 ז. א) כס פלפלי וזנגבילא ביום הכיפורים, האם חייב כרת? ב) על איזה דבר אמרו שטעם עזו ופריו שוה?
 ח. א) חביץ קדירה, ב) דייסא גרידא, ג) דייסא כעין חביץ קדירה, מה מברכין עליהן, לרב יהודה, ולרב כהנא, והטעם, וכמי מסתבר?

- ט. כל שיש בו מחמשת המינים מברכין עליו בורא מיני מזונות - א) באיזה אופן, אע"פ שיש בו מה' המינים אין ברכתו מזונות? ב) ואיך טוב להתנהג בזה (תוד"ה כל)?

דף ל"ז ע"א

- א. למה צריך את ב' המימרות; א) כל שיש בו מחמשת המינים מברכין עליו בורא מיני מזונות? ב) כל שהוא מחמשת המינים מברכין עליו בורא מיני מזונות?
 ב. מה מברכין על אכילת אורז ודוחן כשאפאה ובשלה והפרוסות קיימות; א) לרב ושמואל? ב) לרבי יוחנן בן נורי? ג) לרבנן? ד) ולמסקנא על מה איתותב רב ושמואל (תוד"ה תיובתא)?
 ג. למסקנא מה מברכין אחר אכילת אורז ודוחן כשאפאה ובשלה והפרוסות קיימות; לרבן גמליאל ולחכמים.
 ד. מה פ"ה הברכה; א) בורא נפשות רבות וחסרונם? ב) על כל מה שברא להחיות בהם נפש כל חי? ג) ואיך מסיים הברכה (תוד"ה בורא)?
 ה. מה הפ"ה פרוסות קיימות (תוד"ה אם, ובעמוד ב' תוד"ה חביצא)?
 ו. הכוסס את החטה; א) מה מברך לפניו (לרבנן ולרבי יהודה)? ב) מה מברך לאחריו (ר"ת ור"י תוד"ה הכוסס)? ג) האיך נכון להתנהג בזה?
 ז. לדעת רבן גמליאל באיזה אופן מברכים ברכת מעין שלש (תוס' ד"ה נתן)?

דף ל"ז ע"ב

- א. מהו ברכת חביץ קדירה א) של בני כפר שמרבים קמח? ב) של מחוזא שאין מרבים קמח והעיקר הדבש, להו"א ולמסקנא?
 ב. א"ר יוסף האי חביצא דאית ביה פירורין וכו' א) האם החביצא מבושלת, או נדבק ברוטב? ב) מה הדין כשנטגן בשמן? ג) מה פירוש הגמרא בעמוד א' בזמן שהפרוסות קיימות (תוד"ה חביצא)?
 ג. היה עומד ומקריב מנחות בירושלים אומר ברוך שהחיינו; א) מי הוא המברך? ובאיזה אופן (רש"י ותוד"ה היה)?
 ד. איזה ברכה מברכין; א) פירר לחם עד שהחזירו לסולת, ובשלו, וחזר וגבלו יחד, וחזר ואפאו? ב) פיררו אבל לא נפרס כולו, שנשאר קצת פתיתין כזית, ולא חזר לגבלו? ג) פיררו לפירורין פחות מכזית ולא בשלו, וניכר עליו שהוא לחם (תוד"ה אמר)?
 ה. כיצד היה נוהג רבי דוד ממיץ לעשות, כשהיה רוצה לאכול לחם ללא ברכת המוציא וברכת המזון (תוד"ה אמר)?
 ו. האם המאכלין דלהלן חייבים בחלה; א) טרוקנין, הנקרא כובא דארעא? ב) טריתא? ג) לחם העשוי לכותח, כעבין, וכלימודים?
 ז. אלו מהן חייב בחלה; א) תחילתו עיסה וסופה סופגנין? ב) תחילתו סופגנין וסופו עיסה? תחילתו סופגנין וסופו סופגנין (תוד"ה לחם)?
 ח. א) תחילתו עיסה וסופה סופגנין - מה מברך עליו כשאוכלו? ב) ומה הדין כשאין עליו תואר לחם (תוד"ה לחם)?

דף ל"ח ע"א

- א. וירמשייש שאינו מבשלו בקדרה אחת; א) האם חייב בחלה והטעם? ב) ומה יעשה (תוד"ה לחם)?
 ב. טרוקנין - הנקרא כובא דארעא; א) מה מברכין עליו כשאוכלו עראי? ב) כשקובע עליו? ג) כשהוא ספק קביעות (תוד"ה מר)?

- ג. מה מברכין על דבש תמרים; (א) למר בר רב אשי, ורבי יהושע? (ב) לרבי אליעזר?
 ד. (א) מהו "טרימא"? (ב) ומה מברכין עליו? (ג) ומה עשה רבינא, כשנשאל רבו רבא על כך, ולא ידע מהו "טרימא"?
 ה. תמרי של תרומה, האם מותר לעשות מהם; (א) טרימא? (ב) שכר?
 ו. שתייתא - תבשיל מקמח, מה מברכין עליו; (א) כשהוא עב? (ב) כשהוא רך וראוי לשתייה? (ג) ומה הטעם (תוד"ה והא)?
 ז. באיזה אופן הוי ברכה הגונה לת"ק ולרבי נחמיה, והטעם; (א) מוציא לחם מן הארץ? (ב) המוציא לחם מן הארץ?

דף ל"ח ע"ב

- א. (א) מהו הטעם שיש לברך; המוציא (גמרא, ותוס' בשם הירושלמי)? (ב) מדוע יש לבצוע בעשר אצבעותיו (תוד"ה והלכתא)?
 ב. האם נחלקו מה מברכים על שלקות; (א) לרב חסדא? (ב) לרב נחמן?
 ג. ירקות המשתנים לגריעותא בבישול, מה מברכים עליהם לרבינו יהודה, ולהרי"ף (תוד"ה משכחת)?
 ד. מדוע קרא רב חסדא את עולא "רבותינו", ורב נחמן קרא לו "חברינו"?
 ה. האם יוצא אדם חובת מצה; (א) בשרויה? (ב) מבושלת שנימוח? (ג) מבושלת שלא נימוח, לר"מ ור"י, והטעם, לרב נחמן ולמסקנת הגמרא?
 ו. אלו סיבות טען רבי זירא שמשום כך אין רבי בנימין בר יפת "כדאי" להזכירו במחלוקת נגד רבי חייא בר אבא (ב' סיבות)?

דף ל"ט ע"א

- א. (א) על איזה גודל זית, מברכין ברכה אחרונה? (ב) באיזה גודל זית, הגרעין מגרע שיעורו? (ג) האם מברכין מעין ג' על זית קטן שלם (לגמרא שלנו, להתוס' ולהר"ר יוסף, תוד"ה בצר)?
 ב. (א) נטל פרי לברך ונפל מידו, ונטל אחרת, האם יברך שוב, ומה יאמר? (ב) מאי שנא מאמת המים (תוד"ה בצר, ולקמן בעמוד ב' בד"ה והלכתא)?
 ג. כמה השיעור לשתות, כדי לברך; (א) שהכל? (ב) מעין ג'? (ג) בורא נפשות (לר"י ולתוד"ה בצר)?
 ד. במה נחלקו תלמידי בר קפרא, לגבי פרגיות ושלקות, איזה מהם עדיף (להו"א ולמסקנא)?
 ה. נתן בר קפרא רשות לאחד מהן לברך; (א) האם מיירי בברכה ראשונה או אחרונה? (ב) האם כוונתו היתה שיוציא את כולם? (ג) ומה הדין אצלנו (תוד"ה נתן)?
 ו. פת צנומה - מה נחלקו רבי חייא בר אשי ורבי חייא לגבי הברכה (תוד"ה פת)?

דף ל"ט ע"ב

- א. מתי בוצע כשמברך המוציא על הפת, ומה ההלכה (לרבי חייא, ולרבא)?
 ב. איך ניצול מברכה לבטלה ע"י שמסיים הברכה קודם שיבצע (תוד"ה והלכתא)?
 ג. פתיתין ושלמים על מה מברך; (א) כשהפתיתין גדולים? (ב) כשהן שווים (לרש"י ולר"ת, תוד"ה מברך, וד"ה מניח)?
 ד. על מה מברך כשיש לפניו; (א) פרוסה של חיטין, ושלמה של שעורין? (ב) פתיתין מפת נקיה, ושלמה מפת קיבר? (ג) פת לבן של נכרי, ופת קיבר של ישראל [ואיך נהג בזה רבינו שמשון] (תוד"ה אבל)?
 ה. תורמין בצל קטן שלם אבל לא חצי בצל גדול - באיזה גודל מיירי החצי בצל (רש"י ותוד"ה כתנאי)?

1. מניח פרוסה תוך השלמה ובוצע - על מה בוצע, ומה התועלת בזה (תוד"ה מניח) ? (ב) על מה יבצע בפסח (רש"י תוס', ורבי מנחם מווינא, והר"י, תוד"ה הכל) ?

דף מ' ע"א

- א. מה אינו נחשב הפסק, בין ברכה לאכילה, והטעם; (א) טול ברוך, טול ברוך ? (ב) הבא מלח הבא לפתן ? (ג) גביל לתורי, גביל לתורי ?
- ב. האם בפת שלנו צריך מלח והטעם (תוס' ורבי מנחם, תוד"ה הבא) ?
- ג. באלו אופנים מי רגלים כלים (ג' אופנים) ?
- ד. מה למדו מהפסוק; אם שמוע תשמע (ב' דרשות) ?
- ה. (א) ברך על פירות האילן בורא פרי האדמה האם יצא, והטעם, (לרבי יהודה, ולרבנן) ? (ב) ואיך ההלכה (תוד"ה רבי יהודה) ?
1. יבש המעיין ונקצץ האילן; (א) מה הטעם דלרבנן מביא ואינו קורא (רש"י ותוס' ד"ה יבש) ? (ב) (האם לפ"ז נחלקו רבנן, בענין עיקר אילן ארעא) ?
2. מה היה האילן שאכל ממנו אדם הראשון, לרבי מאיר, לרבי נחמיה, ולרבי יהודה והטעם ?

דף מ' ע"ב

- א. על פלם אם אמר שהפל נהיה, יצא; (א) האם יש יוצא מהכלל, לרב הונא ולרבי יוחנן, והטעם ? (ב) מה ההלכה (תוד"ה רבי יוחנן) ?
- ב. מה הפירוש בדברי רבי יוסי שאמר; כל המשנה ממטבע וכו', האם הכוונה שאומר ברכה שלא תקנו כלל, או שאינו אומר הברכה המיוחדת לדבר זה, [לרב הונא (תוד"ה נימא), ולרבי יוחנן, (להו"א, ולמסקנא)] ?
- ג. בנימין רעיא כרך ריפתא, ואמר בריך מריה דהאי פיתא; (א) באיזה אופן ס"ל לרב שיצא ? (ב) מה החידוש בזה ? (ג) האם מיירי בברכה שלפניה או שלאחריה ? (ד) באיזה אופן יצא בנימין רעיא לרבי יוחנן ?
- ד. (א) איך נפסק ההלכה במחלוקת רב ורבי יוחנן, אם צריך להזכיר בכל ברכה מלכות ? (ב) אלו דברים בברכת מגן אבות נחשבים כמו מלכות, (ב' דברים) ? (ג) איזה תיבות מעכב בברכה, משום מלכות ?
- ה. (א) כמהין ופטריות, האם הוי גדולי קרקע, והנפק"מ ? (ב) מה מברך עליהם, והטעם ?
1. מהו נובלות דמתניתין, דס"ל לרבנן דמברך עליהם שהכל, להו"א ולמסקנא ?
2. לקט שכחה ופאה, באיזה אופן חייבים במעשר, והטעם ?

דף מ"א ע"א

- א. היו לפניו מינים הרבה, וביניהם מן שבעה, על איזה מהן מברך לרבי יהודה ולרבנן, כשברכותיהן שוות, וכשאינן שוות, להו"א ולמסקנא, וכמי ההלכה (תוד"ה אבל) ?
- ב. האם יש להקדים החביב; (א) בברכת העץ והאדמה ? (ב) בברכת האדמה ושהכל (לפי ההו"א, ולפי פסק בה"ג) ?
- ג. בירך על פירות האילן בורא פרי האדמה, באיזה אופן יצא, ובאיזה אופן לא יצא ?
- ד. סדר הקדימה בשבעת המינים, הנלמד מהפסוק ארץ חטה האם הוא גם כשאחד מהם חבב, לרבנן ולרבי יהודה (רש"י ותוד"ה א"ר) ?
- ה. מה הפירוש; גפן כדי רביעית יין לנזיר (רש"י ותוד"ה גפן) ?

דף מ"א ע"ב

- א. על מה מברך כשיש לפניו; (א) תמרי ורימוני והטעם, ומה היה דעת רב המנונא תחילה? (ב) חטה וזית, או שעורים ותמרים והטעם (תוד"ה זה)? (ג) ומה הדין כשאוכלו ללפת הפת והטעם (תוד"ה אייתו)?
- ב. תאנים וענבים בתוך הסעודה, האם מברך לפניהם ולאחריהם, והטעם; (א) לרב הונא ורב נחמן? (ב) לרב ששת? (ג) לרבי חייא?
- ג. פת הבאה בכסנין שאין טעון ברכה אחריו; (א) האם מיירי קודם ברכת המזון או אחר כך? (ב) מה הפירוש שאין טעון ברכה, והטעם (רש"י ותוד"ה אלא)?
- ד. באר הגמרא; (א) א"ר פפא הלכתא דברים הבאים מחמת הסעודה בתוך הסעודה אין טעונים ברכה וכו' (ב) דברים הבאים שלא מחמת הסעודה בתוך הסעודה (לרש"י, ולתוד"ה הלכתא)?
- ה. דברים הבאים לאחר הסעודה - באיזה אופן איירי, שהביאו בתוך הסעודה או אח"כ, ומה הדין אצלנו (תוד"ה לאחר)?
- ו. (א) אי הכי יין נמי נפטריה פת - מה הטעם לזה שיהא נפטר בפת? (ב) מה הפי' שאני יין שגורם ברכה לעצמו (לרש"י ולהרשב"א)?
- ז. האם מים ושכר הבאים בסעודה, פת פוטרות, (לר"י ור"ת, ומחזור ויטרי)? (ב) מדוע פריך כאן רק על יין דנפטריה פת?

דף מ"ב ע"א

- א. (א) האם מברכים בורא פרי האדמה על החזרת בפסח, והטעם? (ב) האם אפשר לצאת בורא פרי האדמה ע"י שמברך על שאר ירקות, והטעם (תוד"ה אי הכי)?
- ב. רב הונא אכל תליתר ריפתא מפת הבאה בכיסנין, מדוע לא בירך אחריו, (לרב האי, ולרבתיא של רש"י)?
- ג. איזה טעות מסופר בגמרא, שהיה בי רב יהודה בר חביבא בברכת פת הבאה בכסנין?
- ד. מדוע בזמננו סילקו השלחן לפני ברהמ"ז ואנו מקפידים שלא לסלק (תוד"ה סלק)?
- ה. מאימתי אסור לאכול, בסוף הסעודה עד אחר ברכת המזון; (א) לרב הונא בריה דרב נתן? (ב) לרב פפא? (ג) לרב (כשרגיל בכך)? (ד) למסקנא?
- ו. (א) מה הן שלש תכיפות? (ב) מה הוסיף אביי, ומניין (ב' פסוקים)?
- ז. אמר; (הב לן ונבריק; א) באיזה אופן מותר לאכול? (ב) מדוע רבי זירא לא אכל? (ג) מה הדין, כשהאורח אמר; (הב לן ונבריק? ד) ואם אמרו בליל פסח קודם אכילת אפיקומן, מה יעשה, והטעם (תוד"ה רבי זירא, וד"ה אתכא)?
- ח. ברך על הפת פטר הפרפרת, מהו פרפרת ומתי אוכלו (רש"י ותוד"ה ברך)?
- ט. הסבו, אחד מברך לכולן; (א) האם איירי בהמוציא, או בברכת המזון? (ב) ומדוע אצלנו אין שייך דין זה? (ג) באיזה דבר "אחד מברך לכולם" ללא הסבה, והטעם (תוד"ה הסבו)?

דף מ"ב ע"ב

- א. (א) ברך על היין שלפני המזון פטר את היין שלאחר המזון. באלו זמנים ואופנים נאמר דין זה (תוד"ה ורב ששת)? (ב) באיזה אופן מברך ביו"ט על כל כוס?
- ב. ברך על היין שבתוך המזון, האם פוטר את היין שלאחר המזון, לרב, ולתלמידי דרב? (ב) מדוע חלקו על רב? (ג) כמי ההלכה (תוד"ה ורב ששת)?
- ג. (א) בא להם יין לפני המזון, האם פטר יין שבתוך המזון, בשבת ויו"ט או שאר ימים? (ב) מאי שנא מהאיבעיא בגמ' אם פטר שבתוך המזון את שלאחר המזון (תוד"ה ורב ששת)?
- ד. האם יין של הבדלה פוטר יין שבתוך הסעודה, כשהבדיל אחר שנטל ידיו או קודם (תוד"ה ורב ששת)?

ה. כשישבו לאכול זה אחר זה, וברך כל אחד לעצמו המוציא, האם מצטרפין לזימון כשהסבו (תוד"ה עשרה) ?

דף מ"ג ע"א

- א. מה דין יין לגבי הסיבה; (א לרב ? ב) לרבי יוחנן ? (ג) לאיכא דאמרי בשם רב ?
 ב. כיצד סדר הסיבה וכו' הביאו להם מים, כל אחד ואחד נוטל ידו אחת וכו' מדוע נוטלין ידיהם, ומאי שנא מהנוטל ידיו לפירות דהוי מגסי הרוח (תוד"ה כל אחד) ?
 ג. בא להם יין בתוך המזון כל אחד מברך לעצמו, הואיל ואין בית הבליעה פנוי; (א) מה הטעם בזה שאינו פנוי ? (ב) מה הדין באומר סברי מורי, או בעה"ב בתוך ביתו (להתוס' ולרבינו אלחנן) ? (ג) ומה הדין בברכת הטוב והמטיב, להיש מפרשים ולרבנו יחיאל (תוד"ה הואיל) ?
 ד. באיזה אופן מהני לכו"ע הסבה או קביעות לפטור ברכתה (גמ' ותוד"ה הואיל) ?
 ה. מה מברכין על ריחו של שמן אפרסמון לרב יהודה ולרבי יוחנן ? (ב) המברך שהכל על מין ריח האם יצא (תוד"ה ועל ההדס) ?

דף מ"ג ע"ב

- א. מניין שמברכין על הריח ?
 ב. אבוקה כשנים; (א) למאי נפקא מינה ? (ב) האם הכוונה בהדי דידיה או לבר מדידיה ? (ג) ומניין ?
 ג. היאך למדו מתמר, שנחו לו לאדם להפיל עצמו לכבשן האש, ואל ילבין פני חברו ברבים ?
 ד. הביאו לפניו שמן והדס; על מה מברך תחילה; (א) לב"ש ? (ב) לב"ה ? (ג) כמי הכריע רבן גמליאל, והטעם ? (ד) מה היו משתמשים עם השמן (תוד"ה שמן) ?
 ה. הביאו לפניו שמן ויין; על מה מברך תחילה, ובאיזה יד מחזיקו; (א) לב"ש ? (ב) לב"ה ?

דף מ"ד ע"א

- א. (א) באיזה אופן פירשו בגמרא, דהוי פת טפילה למליח ? (ב) אמאי לא חשיב הפירות עיקר (ב' פירושים, תוד"ה באוכלי) ?
 ב. איזה דבר צריך להיות בסעודה, שאם אינו נמצא, אינו נחשב סעודה; (א) לרב ? (ב) לרבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן ?
 ג. אכל ענבים תאנים ורימונים, מה מברך אחריו, לרבן גמליאל, ולחכמים, ומניין ?
 ד. (א) בברכת מעין שלש על היין, האם מזכירים היין בפתיחה, ובחתימה, או שמברכים כמו בפרי העץ ? (ב) אכל דייסא ותאנים ושתה יין, היאך פותח ומסיים בברכת מעין שלש והטעם ? (ג) האם מזכירין מעין המאורע בברכת מעין שלש, ומה היו עושים בזמן הגמרא, ומאי שנא (לדעת הרמב"ם ולמנהג העולם, תוד"ה על העץ) ?
 ה. (א) היאך יש לסיים בברכת מעין שלש כשאכל פירות; על הארץ ועל הפירות, או על הארץ ועל פירותיה, לרב חסדא ולרבי יוחנן, לדעת ר' עמרם, ור' נחמן בר יצחק ? (ב) מדוע לא פירש ר' נחמן בר יצחק שרב חסדא אמר כן לבני א"י (תוד"ה אינהו) ?

דף מ"ד ע"ב

- א. על אלו מהם מברך לאחריו; (א) ביצים ובשר ? (ב) ירקות ? (ג) מים ? (ד) והאיך נוהגים (תוד"ה עבידנא) ?
 ב. איזה דבר אין טעון ברכה לאחריו (ד' שיטות) ?
 ג. מדוע אין אנו מברכים בסילוק התפילין (ג' סיבות, תוד"ה ולבני מערבא) ?

- ד. מדוע נקרא רב פפא "סודני" ?
ה. מה התקנה לדג קטן מליח בימים שהוא ממית, ולא מטוי שפיר ?

דף מ"ה ע"א

- א. השותה מים או שאר משקין, משום שחנקתיה אומצא, האם מברך לפניו ולאחריו (לרב עמרם, ולרבינו משה, תוד"ה דחנקתיה) ?
ב. מנלן ששלושה ראויים לזימון, לרב אסי, ולרבי אבהו
ג. (א) מניין לעונה אמן שלא יגביה קולו יותר מן המברך ? (ב) מניין שאין המתרגם רשאי להגביה קולו יותר מן הקורא, והאם גם הקורא צריך לדאוג לכך (תוד"ה בקולו) ?
ד. (א) האם שניים רשאים לזמן, לרב ולרבי יוחנן ? (ב) האם שניים מוציאים זה את זה בברכה שלפניו (לרש"י ותוד"ה אם רצו, ב' טעמים לדעת התוס') ?
ה. [לדרך הראשון של האמוראים בירושלמי, וכפסק הרי"ף] באיזה אופן רשאים לגמור זה בלא זה ולברך, ומה הדין כשגמרו יחד, האם מזמנים; (א) שלשה שהתחילו לאכול יחד ? (ב) התחיל האחד קודם חברו בכזית ?

דף מ"ה ע"ב

- א. לענין מה אמרו; מאה נשי כתרי גברי דמיין (רש"י, ותוד"ה והא) ?
ב. (א) האם נשים רשאות לזמן לעצמן ? (ב) היאך נהגו העולם ? (ג) מה הסברא לומר שאין יוצאות בברכת הזימון של אנשים ? (ד) מדוע אין להוכיח מדאמרו סופר מברך, ובור יוצא (תוד"ה שאני) ?
ג. א"ר יוחנן שנים שאכלו כאחת, אחד מהן יוצא בברכת חברו. איך הוכיחו מכאן שאם רצו לזמן אין מזמנים ?
ד. חבורה שאכלו, ויצא אחד מהם לשוק, האם אפשר שיפנה אליהם במקום מעמדו, ויזמנו עליו, והטעם ?
ה. אחד מן השוק שבא ומצאן שהן מזמנים ומברכים, מה עונה אחריהם; (א) כשמצאן אומרים; נברך, בשלושה ובעשרה (תוד"ה הא) ? (ב) כשמצאן עונים ואומרים ברוך הוא ?
ו. (א) היכן יש לענות אמן אחר ברכת עצמו (תוד"ה הא) ? (ב) האם יש לענותו בקול או בלחישא, והטעם ? (ג) מה הדין לדין (תוד"ה רב אשי) ?

דף מ"ו ע"א

- א. כשיש אורח; (א) מי בוצע והטעם ? (ב) מי מברך, לרב הונא דמן בבל, ולרבי שמעון בר יוחאי, והטעם ?
ב. באר שאלת הגמרא; עד היכן ברכת הזמון, לרש"י, ותוד"ה עד היכן ?
ג. איך יתיישב הברייתות; א. ברכת המזון שתיים ושלוש. ב. ברכת המזון שלשה וארבעה. (א) לר נחמן ? (ב) לרב ששת (רש"י ותוד"ה ולמאן) ?
ד. (א) האם ברכת הטוב והמטיב דאורייתא או דרבנן ? (ב) אלו ראיות יש לכך (ב' ראיות בע"א, והג' בע"ב) ?
ה. (א) אלו ברכות פותח בברוך ואינו חותם, והטעם ? (ב) אלו ברכות חותם בברוך ואינו פותח, והטעם ?

² בביאור הגמרא ואיהו כמאן ס"ל, עיין ראשון לציון, דלכך כבד את רבי זירא דלא שמע דברי רשב"י אלא מסברא סבר ליה כוותיה לענין מי מברך.

1. א) אלקי נשמה אמאי אינה פותחת בברוך? ב) בברכת המעביר שינה, האם אומר ויהי רצון, או יהי רצון? ג) האם אומר; והערב נא, או הערב נא? ד) ברכה אחרונה לקורא בתורה, אמאי פותחת בברוך (תוד"ה כל הברכות)?

דף מ"ו ע"ב

- א. ברכת הטוב והמטיב; א) מדוע פותחת בברוך, הרי היא סמוכה לחבירתה? ב) מדוע אינה חותמת בברוך הרי היא ארוכה (תוד"ה והטוב)?
- ב. האם אומרים הטוב והמטיב בבית האבל (לחכמים ולר"ע)?
- ג. "להיכן הוא חוזר, רב זביד משמיה דאביי אמר חוזר לראש, ורבנן אמרי למקום שפסק, והלכתא למקום שפסק" - מה פירושו; א) לרש"י? ב) לתוס'? ג) להר"מ מאייברא?
- ד. מהיכן מתחילים פרסיים, מים ראשונים ואחרונים, ומה הן עושים, כדי שהגדול לא ימתין בזה על האחרים?
- ה. אלו חילוקים יש בינינו, למנהג הפרסיים, בצרכי סעודה?
- ו. א) מה הפירוש; אין מכבדים לא בדרכים וכו'? ב) באיזה אופן מכבדין בדרכים (תוד"ה אין)?

דף מ"ז ע"א

- א. אמר רבי יוחנן; אין מכבדים אלא בפתח הראוי למזוזה - מה בא למעט?
- ב. אין המסובים רשאים לטעום, עד שיטעום המברך; א) האם יש חילוק בין אכילה לשתיה? ב) באלו אופנים, מותר לטעום קודם המברך, להירושלמי, ולהשר מקוצי (תוד"ה אין)?
- ג. א) מדוע צריך להמתין מלבצוע עד שיכלה אמן מהעונים? ב) מדוע אמר רב חסדא, שאין צריך להמתין על כולם?
- ד. מה הפירוש, אמן; א) חטופה, ³ומה עונשו? ב) קטופה, ומה עונשו? ג) יתומה, ומה עונשו, ומאי שנא מאלכסדריא של מצרים?
- ה. אכל דמאי, וכו' מְזַמְּנִין; א) הרי אינו ראוי? ב) מדוע מאכילין את העניים דמאי? ג) באיזה אכסניא אמרו שמאכילין דמאי (תוד"ה ומאכילין)? ד) מאי בעי רב הונא להשמיענו בזה שאמר דלב"ש אין מאכילין את העניים ואת האכסניא דמאי (תוד"ה ואמר)?
- ו. אכל, מעשר ראשון שְׁנַטְלָה תְרוּמָתוֹ, מְזַמְּנִין. מה החידוש בזה?

דף מ"ז ע"ב

- א. מעשר ראשון שהקדימו בכרי, האם נפטר מתרומה גדולה, והטעם?
- ב. והפזתי, מְזַמְּנִין עליו; מאי שנא מעם הארץ, לאביי ולרבא?
- ג. מי נחשב עם הארץ; א) לרבי מאיר, ולחכמים? ג) לרבי אליעזר? ד) לרבי יהושע? ה) לבן עזאי?
- ו) לרבי נתן? ז) לרבי נתן בר יוסף? ח) לאחרים? ט) כמי ההלכה? י) האם אנו מזמנים עם הארץ, והטעם (תוד"ה אמר)?

³ בהגהות הגרי"א חבר, כחב דמצינו שלפעמים מת האדם בקצרות ימים והוא על ב' דרכים, הא' שיוכל להיות שחי ערך שבעים שנותיו בזמן מועט, כגון שנגזר עליו לחיות ע' שנים בדרך מיצוע וכופלים לו הנאת עולמו ומקבל ערך הנאת זמן ע' שנים בעשרים שנה וכדו', והוא על דמיון נר של שעוה כשכופלין אותה לשנים דולק בחצי ערך זמנו מה שהי' ראוי לדלוק בכופל זמן אבל מאיר ביותר, ויש על אופן אחר שמתקצרים ימיו לגמרי ולא קיבל הנאה מרובה יותר משאם הי' חי כל שנותיו, והוא על דמיון נר של שעוה שחותכים ומקצרים ממנו, והוא דולק ג"כ בחצי זמנו ואינו מאיר ביותר, והוא מ"ש נר אלקים נשמת אדם, וז"ש העונה אמן חטופה היינו שמוציא מפיו כל התיבה רק במהירות ולכן מדה במדה גם שני חייו חי במהירות, כדמות הנר שכופלין אותה וז"ש יתחטפו ימיו ר"ל רק ימיו יתחטפו אבל כל ימי חייו יקבל בשלימות, משא"כ העונה אמן קטופה ר"ל שמבליע הנ' ואינו מוציא מפיו בשלימות ולכן מדה במדה יתחטפו ימיו ר"ל שמתקצרים ונחתכים שנותיו וגם הנאת עולמו לא יקבל בשלימות כדמיון הנר שחותכין ממנו ומקצרין אותו משא"כ המאריך באמן מדה במדה מאריך לו ימיו ושנותיו וכו'.

- ד. מה החידוש במשנה, שאין מזמנין על; (א) שאכל טבל? (ב) מעשר ראשון שלא נטלה תרומתו? (ג) ומעשר שני והקדש שלא נפדו? (ד) הנכרי?
- ה. האם מצרפין קטן המוטל בעריסה, לזימון שלשה, או עשרה, לחכמים ולריב"ל?
- ו. האם מצרפין עבד לזימון שלשה או עשרה, לחכמים ולריב"ל?
- ז. (א) מדוע שחרר רבי אליעזר את עבדו ולא צרפו? (ב) איך הותר לעבור על מצות עשה?
- ח. האם יו"ט שני דרבנן, או שבעת ימי המשתה דוחין אבילות דאורייתא (לבה"ג ולתוד"ה מצוה)?
- ט. מה הפירוש קטן פורח? (ב) האם מצטרף לזימון שלשה או עשרה? (ג) האם פליג על רבי יהושע בן לוי לגבי קטן המוטל בעריסה (רש"י ותוד"ה קטן)?

דף מ"ח ע"א

- א. רבה שאל לאביי ורבא, למי מברכין ורחמנא היכא יתיב; (א) מה ענו על כך? (ב) האם זימן עליהם (תוד"ה ולית, וד"ה אביי)?
- ב. (א) האם קיי"ל כרבי יהושע בן לוי דקטן המוטל בעריסה עושין אותו סניף, לדעת ר"ת? (ב) ומה הראיה שהביא לכך? (ג) האם יש חילוק בין ברהמ"ז לתפילה? (ד) ועל מה אמר ר"ת שהוא מנהג שטות, והטעם? (תוד"ה ולית)?
- ג. (א) האם קיי"ל כרבי יהושע בן לוי דקטן המוטל בעריסה עושין אותו סניף, לדעת ר"י? (ב) וכיצד נהג בזה ר"ת? (ג) והאם קטן פורח ויודע למי מברכים מצטרף לשלשה או לעשרה, לר"י ולר"ת ע"פ הירושלמי (תוד"ה ולית)?
- ד. מי נקרא מחוייב, והאם יכול להוציא אחרים, והטעם; (א) אכל כזית דגן (לרש"י ובה"ג)? (ב) קטן שהגיע לחנוך, ואביו אכל כזית? (ג) שתה כוס יין, או אכל ירק? (ד) לא אכל ולא שתה (תוד"ה עד)?
- ה. (א) אנשים שאכלו ירק או שתו יין, האם מצטרפין לזימון עשרה, וכמה? (ב) מה הדין בזימון שלשה (לר"י ולהשר מקוצי, תוד"ה תשעה)?

דף מ"ח ע"ב

- א. (א) מי תיקן הברכות שבברכת המזון, ומתי? (ב) והאם הוא דאורייתא?
- ב. (א) מה הפירוש "מתחיל בנחמה"? (ב) האם יש לשנות הנוסח בשבת והטעם (תוד"ה מתחיל)?
- ג. היכן מזכיר של שבת בברכת המזון, לת"ק, לרבי אליעזר, ולחכמים?
- ד. מניין שצריך לברך על המזון לפניו (די שיטות)?
- ה. למה האריכו הנשים בדבריהן לשאול (ג' שיטות)?
- ו. מנין שמברכין על התורה; (א) לרבי ישמעאל? (ב) לרבי חייא בר נחמני? (ג) לרבי מאיר (עי' רש"י ומהרש"א)? (ד) לרבי יהודה בן בתירה?
- ז. מדוע יש להזכיר; (א) מלכות בית דוד, בבונה ירושלים? (ב) ברית ותורה, בברכת הארץ?
- ח. (א) בכמה, ובאלו מקומות נתנה תורה לישראל? (ב) ומדוע יש להקדים ברית לתורה?

דף מ"ט ע"א

- א. (א) האם ברכת הטוב והמטיב צריכה מלכות, והטעם? (ב) מדוע פותחת בברוך (לאבא יוסי בן דוסתאי, ורבנן, רש"י ותוד"ה מאן)?
- ב. (א) מדוע אין חותמין בשתיים? (ב) היאך חותמין מקדש השבת וישראל והזמנים, (לרש"י ובה"ג)?
- ג. מדוע לרב חננאל אמר רב, אין מעכב; (א) ברית? (ב) תורה? (ג) מלכות?
- ד. כמה מלכויות מזכיר בהטוב והמטיב, והטעם (לרבי זירא ולרב פפא)?

ה. טעה ולא הזכיר בברכת המזון של שבת, יו"ט, או ר"ח, אומר ברוך שנתן וכו', א) מה הספקות של רבי זירא בר"ח? ב) וכיצד אומר ביו"ט או ר"ח שחל בשבת (תוד"ה ברוך)?

דף מ"ט ע"ב

- א. מדוע חזר רב נחמן לראש ברכת המזון, ולא אמר ברוך שנתן?
 ב. (א) באלו ימים חייב לאכול פת, ומה הנפק"מ לברכת המזון?
 ג. מה הנפק"מ אם חייב לאכול פת מחמת יו"ט או מחמת סוכות (תוד"ה אי)?
 ד. שכח של שבת בסעודה שלישית או רביעית האם חוזר, והטעם (לר"י ולתוד"ה אי)?
 ה. (א) כמה שיעור אכילה שיהא חייב בברכת המזון, והטעם (תוד"ה עד)?
 ו. ההולך לשחוט פסחו, ונזכר שיש בידו חמץ, וכן מי שיצא מירושלים ונזכר שיש בידו בשר קודש, על כמה חוזר והטעם?
 ז. מה הפירוש "צופים" (תוד"ה אם)?
 ח. היאך קיי"ל; א) מהו שיעור אכילה לברהמ"ז? ב) ומה השיעור בשתייה (תוד"ה רבי מאיר)?

דף נ' ע"א

- א. מה הסברא לומר שיש מעלה, כשאומר; א) ברכו? ב) נברך?
 ב. (א) למסקנא מה טוב לומר? ב) מה הפירוש "עדיף" (תוד"ה אלא)?
 ג. נְבָרַךְ שְׂאֲכָלְנוּ מִשְׁלוֹ, בְּרוּךְ שְׂאֲכָלְנוּ מִשְׁלוֹ וּבְטַבֵּוּ חַיֵּינוּ - באיזה שינוי בנוסח זה, אמרו שנחשב בור; א) לרבי, והטעם (ב' דברים)? ב) לרבי יוחנן, והטעם (ב' דברים, תוד"ה על)?
 ד. (א) באיזה בקשה יש לבקש כעני בפתח שאינו מרים ראש לשאול שאלה גדולה? ב) במה יש לשאול כל תאוותו?
 ה. באיזה אופן, מותר להתחלק ולזמן, פחות מעשרה, והטעם?
 ו. שְׁלֹשָׁה שְׂאֲכָלוּ כְּאֶת, אֵינָן רְשָׁאִין לְחַלֵּק. מאי קמ"ל הרי כבר למדנו שְׁלֹשָׁה שְׂאֲכָלוּ כְּאֶת, חִיבִין לְזַמֵּן (ג' תירוצים)?

דף נ' ע"ב

- א. שלשה שבאו מג' חבורות, ואזמון עלייהו בדוכתייהו פרח זימון מינייהו - האם יכולים לזמן אם רוצים (רש"י, ותוד"ה אבל, צ"ן ברכת ג' ביאר הכ"א סי' קצ"ט אות"ט)?
 ב. באיזה אופן מצטרפין לזימון בב' בתים, ומדוע נקט במתניתין בית אחד (תוד"ה שמש)?
 ג. (א) לדעת רבי אליעזר - באיזה אופן מברכים על היין העץ, ובאיזה אופן נוטלין הימנו לידיים⁴ והטעם (ב' לשונות ברש"י)? ב) באיזה אופן מודים חכמים לרבי אליעזר, והטעם?
 ד. (א) האם מותר לעשות צרכיו באוכלין, במידי דמימאיס, או לא ממאיס (לרבי אליעזר, ולשמואל, ולהחולקים עליו)? ב) ובאיזה אופן י"א דמותר במידי דמימאיס אף להאוסרים (תוד"ה כמאן)?
 ה. כוס של ברכה צריך שיהא "חי" - מה פירושו (ג' פירושים, תוד"ה מודים)?
 ו. ת"ר ד' דברים נאמרו בפת; אין מניחין בשר חי על הפת, ואין מעבירין כוס מלא על הפת, ואין זורקין את הפת, ואין סומכין את הקערה בפת. - באלו מהן מודה שמואל (תוד"ה אין)?

⁴ בשיעורי רבי יחיאל מיכל פיינשטיין (זבח"ס כ"ג), ביאר ללשון אחר דלענין ברכה תלוי בטעם, ולענין נטילה תלוי ברוב.

דף נ"א ע"א

- א. שכח והכניס אוכלין לפיו בלא ברכה; באיזה אופן; (א) בולען, והטעם? (ב) פולטן, ומה הטעם דלא מסלקן? (ג) מסלקן?
- ב. אלו דברים מברך אחר המצוה, והטעם (תוד"ה מעיקרא)?
- ג. היכן סיפר המלאך לרבי ישמעאל, הדברים שצריך ליזהר בהם?
- ד. הפוגע בנשים שחוזרות מן המת, ואין לו עצה להשמט, איזה פסוק יאמר?
- ה. (א) כמה דברים נאמרו בכוס של ברכה? (ב) ואלו ארבעה א"ר יוחנן, שאין לנו אלא אלו בלבד? (ג) והאם יש להחמיר גם בשאר (תוד"ה אין)?
- ו. מה השכר למברך על כוס מלא; (א) רבי יוחנן? (ב) רבי יוסי בר חנינא?

דף נ"א ע"ב

- א. א⁵ מה השיב עולא לרב נחמן, מדוע אין צריך לשלוח מכוס של ברכה לילתא? (ב) ומה שלח לה אח"כ לפייסה?
- ב. (א) מי אסור להסיח על כוס של ברכה? (ב) מה הדין בדיעבד (תוד"ה אין)?
- ג. מה למדנו מהנוטריקין של וְשִׁבְעָתָ וּבִרְכָתָּ, מפי רבי משה אלברט (תוד"ה והלכתא)?
- ד. באלו דברים נחלקו ב"ש וב"ה בסעודה?
- ה. (א) מה טעמים במחלוקת אם מברך קודם על היום או על היין? (ב) מדוע צ"ל דהלכה כדברי ב"ה?

דף נ"ב ע"א

- א. האם משגיחים בבת קול, כשהוא נגד הרוב, וכשהרוב מסייע (לתי"א, ולתי"ב, ולרבי יהושע, תוד"ה ורבי)?
- ב. האם מותר לטעום קודם הבדלה (תוד"ה מניחו)?
- ג. (א) מדוע בהבדלה מודה ב"ש דברכת היין קדמה להבדלה? (ב) האם לב"ש ברכת המזון טעונה כוס?
- ד. טעמו פגמו; (א) לענין מה? (ב) איך אפשר לטעום ללא פגימה? (ג) איך מתקנים פגימה (תוד"ה טעמו)?
- ה. (א) מדוע צריך ליטול ידיו קודם המזיגה לב"ש, ומאיזה טעם נחלקו ב"ה? (ב) מדוע לא חששו ב"ה מהאי טעמא על יין שבתוך הסעודה, שיטמאו מאחורי הכוס (תוד"ה גזרה)?

דף נ"ב ע"ב

- א. במה נחלקו ב"ש וב"ה במקנח ידיו במפה אם מניחה על השלחן או על הכסת?
- ב. מה הפירוש בדברי ב"ה; אפילו לדידכו, מוטב שיטמאו ידים וכו' היאך יטמאו לב"ש כשמניחה על השלחן, הרי ס"ל לב"ש שאסור להשתמש בשלחן שני (רש"י ותוד"ה דבר)?
- ג. (א) מה טעם פלוגתת ב"ש וב"ה אם מכבדים תחילה את הבית, או נטלין תחילה? (ב) וכמי ההלכה לרב הונא ולרבי אושעיא? (ג) והאם מותר וראוי לאבד פירורין שאין בהם כזית (תוד"ה פירורין)?
- ד. (א) במה נחלקו ב"ש וב"ה בנוסח הברכה, ברא או בורא, מאור או מאורי, לרבא ולרב יוסף? (ב) לרבא מ"ט אמר בורא (תוד"ה בברא)?
- ה. אין מְבַרְכִין לֹא עַל הַנֶּר וְלֹא עַל הַבְּשָׂמִים שֶׁל נְכָרִים, האם האיסור דוקא בנר ובשמים שבמסיבה והטעם?

⁵ אפשר דמשו"ה עלתה לה שנולדו בנתיה דר"נ כמעשה דגיטין מ"ה, על שעברה על המשבר כלים בחמתו וכו' (משמרת מועד).

דף נ"ג ע"א

- א. א) נכרי שהדליק מנכרי במוצאי שבת, אמאי אין מברכים עליו למסקנא ? (ב) מדוע אינו נחשב גזירה לגזירה (תוד"ה גזירה) ?
- ב. א) איך מותר לברך על נר שהדליק ישראל מנכרי, הרי לא שבת ? (ב) מדוע לפ"ז יש לפטור לכאורה; המוציא שלהבת לרשות הרבים, ומדוע באמת חייב ? (ג) ומדוע אין לחייבו על החרס ?
- ג. היה מהלך חוץ לכרך וראה אור, האם מברך; א) כשרוב ישראל או נכרים ? (ב) במחצה על מחצה ?
- ד. היה מהלך חוץ לכרך וראה אחד מחזיק אור; א) באיזה אופן יש לבדוק אם הוא ישראל ? (ב) ובאיזה אופן מוכח שאינו ישראל, והטעם ?
- ה. באיזה אופן מברכים על; א) אור של כבשן ? (ב) אור של תנור וכיריים ? (ג) אור של בית הכנסת ובית המדרש (ג' תירוצים, רש"י ותוד"ה הא דאיכא) ?
- ו. היו יושבים בבית המדרש, והביאו אור לפניהם, האם כל אחד מברך לעצמו, או אחד לכולם, והטעם ; א) לב"ה ? (ב) לב"ש, ומה היו של בית ר"ג נוהגין משום כך ?
- ז. האם מברכין; א) על אור, שעשוי גם להאיר ? (ב) על בשמים שעשוי גם להריח ?
- ח. היה מהלך בשוק של עבודה זרה, ומריח ריח, באיזה אופן נחשב חוטא ?

דף נ"ג ע"ב

- א. האם אפשר לברך על הנר ברחוק מקום; א) לרב יהודה אמר רב, ובאיזה אופן ? (ב) לרבא, ומה השיעור ?
- ב. האם מברכין על; א) נר בקרן זווית, שמשתמש לאורה ואינו רואה השלהבת ? (ב) גחלים לוחשות, ומה שיעורו ? (ג) גחלים אוממות ?
- ג. מי שאכל ושכח ולא בירך א) האם יחזור למקומו לברך; לב"ש ולב"ה ? (ב) מה הדין במזיד ? (ג) מה ענו ב"ש על טענת ב"ה במי שאכל בראש הבירה ? (ד) הנהו תרי תלמידי חד עביד בשוגג כב"ש, וחד עביד במזיד כב"ה, מי נענש, ומי קיבל שכר ?
- ד. כמה שיעור עיכול, לרבי יוחנן, ולריש לקיש, באכילה מועטת או מרובה ?
- ה. א) מי גדול העונה אמן או המברך, לרב ולרבי יוסי ? (ב) מדוע אמר רב לבנו חטוף וברוך ?
- ו. א) האם יש לשמוע כל הברכה כדי לענות אמן ? (ב) באיזה אופן אין עונין אמן אחר תינוקות של בית רבן ?
- ז. האם מים אחרונים מעכב לברכת המזון, והטעם, ומה"ד לדידן (תוד"ה והייתם) ?

דף נ"ד ע"א

- א. הרואה את הים הגדול, מה מברך לת"ק ולרבי יהודה, והטעם, והאם צריך שם ומלכו (תוד"ה הרואה) ?
- ב. מה מברך על הרעה מעין הטובה, ועל הטובה מעין הרעה ?
- ג. א) מדוע יש לנהוג כבוד נגד שעה מזרח ? (ב) ובמה נוהגין כבוד בהר הבית ?
- ד. היאך חותמים ברכה במקדש ראשון, ושני ?
- ה. מניין שמותר לעשות דבר הנראה אסור, בשביל שלום, והטעם, ומניין ?

דף נ"ד ע"ב

- א. מה הפירוש; אַתְּ וְהַבְּסוּפָה וְאֵת הַנְּחָלִים אֶרְנוֹן ?

- ב. א) מה הפירוש; שעמדו על גב איש, וירדו על גב איש? (ב) האם מברכים על מקום שנפל שם מחנה סנחריב, והטעם (תוד"ה אבני)? (ג) האם יחיד מברך על מקום שנעשה לו נס בכה"ג, שאינו ניכר מתוך המקום?
- ג. א) כמה היה גודל האבן, שביקש עוג להשליך על ישראל, ומדוע? (ב) מי ניקבו עד שירד בצווארו? (ג) באיזה גובה הכהו משה?
- ד. מה מברכין על אשתו של לוט והטעם?
- ה. א) מי הן ארבעה הצרכים להודות? (ב) מה מברך? (ג) בפני מי מברכים, לאביי ולמר זוטרא, ומנלן? (ד) מתי נהגו לברך (תוד"ה ואימא)? (ב) באיזה אופן יוצא בברכת אחר?
- ו. א) מי צריך שימור, והטעם (ג' אנשים, ועם ה"א ששה)? (ב) אלו דברים מאריכין ימיו ושנותיו של אדם, והטעם (ג' דברים)?

דף נ"ה ע"א

- א. א) אלו ג' דברים מזכירים עוונותיו של אדם? (ב) מה הפירוש מזכירין?
- ב. אלו דברים מקצרים ימיו ושנותיו של אדם (ג' דברים)?
- ג. אלו דברים מכריז עליהם הקב"ה בעצמו (ג' דברים)?
- ד. א) איזה חלום, א"ר חסדא שהוא הכי גרוע? (ב) ומה טעם אמר דעדיף חלום רע, מחלום טוב?
- ה. א) מדוע חלום רע קשה ממלקות? (ב) מה ענין בר ותבן אצל חלום?

דף נ"ה ע"ב

- א. א) אמר רב הונא לאדם טוב אין מראין לו חלום טוב, ולאדם רע אין מראין לו חלום רע - מה הטעם בזה?
- ב. אלו חלומות ראה דוד, להו"א ולמסקנא, והטעם?
- ג. א) מה א"ר יוחנן שיעשה מי שראה חלום ונפשו עגומה? (ב) ומה אמרו שיעשה מי שראה חלום, ואינו יודע מה ראה, ומדוע באמת אינו יודע?
- ד. מי שחלה; א) אימתי לא יפרסם? (ב) ומתי יכול לפרסם, ומה תועלת יש בזה?
- ה. א) מה עשה שמואל כשחלם חלום רע או טוב? (ב) כמה פותרי חלומות היו בירושלים? (ג) ומדוע נתקיימו דברי כולם אצל רבי בנאה, (ד) ומה המקור לכך בתורה?

דף נ"ו ע"א

- א. איך פתר בר הדיא הפסוק; שוֹרֵךְ טְבוּחַם לְעֵינֶיךָ וְלֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ: לאביי ולרבא?
- ב. באיזה חלום אמר רבא שאין הפתרון אמת, והצדיק בר הדיא קצת מהפתרון?
- ג. כשראה רבא בחלום תרתי יוני פרחן, מדוע פתר לו על נשיו?
- ד. א) מהו הלל המצרי? (ב) מדוע נקרא כך? (ג) מה פתר לו על חלום זה?
- ה. איזה מידה כנגד מידה יש בקללת רבא לבר הדיא?

דף נ"ו ע"ב

- א. כיצד פתר רבי ישמעאל את החלומות, לבן דמא בן אחותו, ולהוא צדוקי; על העבר או על העתיד?
- ב. איזה פתרון הכחיש ההוא צדוקי, לרבי ישמעאל, וכיצד סיבבו מהשמים לגלות האמת?
- ג. הרואה באר בחלום מה פתרונו; א) לרבי חנינא? (ב) לרבי נתן? (ג) לרבא?
- ד. אלו שלש חלומות מבשרות שלום?

ה. מה הפירוש הרואה ישמעאל בחלום; שרואה דמות צורתו, או שרואה האותיות?

דף נ"ז ע"א

- א. הרואה בחלום; א] הונא, ב] חנינא, חנינא, יוחנן, ג] הספד: א) מה הפתרון בכל אלו? ב) האם מיירי שראה דמותם או כתב שכתוב כן?
- ב. המתפלל בחלום, באיזה אופן הוא סימן יפה, והטעם?
- ג. מדוע הרואה ביצים בחלום, תלויה בקשתו?
- ד. העומד ערום בחלום, בבבל עומד בלא חטא, בארץ ישראל ערום בלא מצות: מה הטעם בזה?
- ה. המקיז דם בחלום עונותיו מחולין לו. מה הטעם בזה?

דף נ"ז ע"ב

- א. באלו חלומות יצפה לחכמה (ו' חלומות)?
- ב. אלו חיות יפות לחלום?
- ג. אלו חמשה דברים הן אחד משישים?
- ד. למה נקרא שמם קישואים? ב) איך יתפרש לפ"ז דברי רבי יהודה אמר רב שלא פסק משלחן רבי ואנטוניוס?
- ה. הרואה מרקוליס מה אומר? ב) מה הדין בשאר ע"ז (להתוספתא, ולר"י, תוד"ה הרואה)?

דף נ"ח ע"א

- א. הרואה אוכלסי ישראל; א) כמה שיעורו? ב) מה מברך, והטעם?
- ב. אורח טוב מהו אומר?
- ג. מה מברך כשרואה; א) חכמי ישראל? ב) חכמי עובדי כוכבים? ג) מלכי ישראל? ד) מלכי עובדי כוכבים?
- ד. א) מהיכן ידע רב ששת מתי אתא מלכא? ב) מאי הוא עליה דהוא צדוקי?
- ה. היכן אמרה תורה; הבא להרגך השכם להרגו?

דף נ"ח ע"ב

- א. א) מה היתה טענתו של עולא לרב חסדא על שמתאנח? ב) ומדוע התאנח? ג) במה ניסה ליישב דעתו? ד) ובמה נתיישבה דעתו לבסוף?
- ב. הרואה קברי ישראל, או קברי עובדי כוכבים, מהו אומר?
- ג. א) הרואה חברו לאחר שלשים יום או י"ב חודש מה מברך? ב) באיזה חבר מיירי (תוד"ה הרואה)?
- ד. א) מה ברכו ר"פ ור"ה בריה דרב יהושע על רבי חנינא בריה דרב איקא? ב) מדוע⁶ יהבו ביה עינייהו ושכיב?
- ה. א) הרואה את הבהקנים מה מברך, ובאיזה אופן? ב) מה הפירוש קפח (ב' פירושים), ומה מברך עליו?

⁶ לכאורה תמוה איך יהבו עיניהם ביה למה יומת מה עשה, וכו' איך יברך ברוך חכם הרזים הואיל שחשובים כס' רבוא, הלא פירוש הברכה שאין דעותיהם שוות וכו', וא"כ מה שייך לברך זה על אדם יחיד השקול כס' רבוא בצדקו וחכמתו וצ"ל דס"ל מי ששקול כס' רבוא ישראל, מכלל חכמתו הוא שיוורד לסוף דעת כל אדם, ושייך שפיר ברכה על שנתן הקדוש ברוך הוא מחכמתו לו, לירד לדעת כל איש ואיש, אך זה מבואר הביטול שהרי משה רבינו ע"ה מי לנו גדול ממנו, ולא ירד לדעת כל ישראל, שהרי אמר; אלקי הרוחות לכל בשר, יפקוד איש על העדה, כי הוא אינו יודע דעת כל אחד מהם, כי אם הקדוש ברוך הוא ככתוב במדרש, וא"כ רבי חנינא בריה דרב איקא פגע בזה בכבוד אדונינו משה רבינו ע"ה וכו' וע"כ נתנו בו עיניהם (חת"ס תורת משה פנחס).

דף נ"ט ע"א

- א. א) מדוע לא סתם הקב"ה את כימה בכוכבים שנטל הימנו ? [ב] האם יש ליישב מה שנאמר כאן אין הבור וכו' באחד מהפירושים שנאמרו לעיל דף ג' ע"ב ?
- ב. מדוע לא הודה רב קטינא לאובא טמיא ?
- ג. מה הו' הרעמים; א) לשמואל (ב' פירושים) ? ב) לרבנן ? ג) לרב אחא בר יעקב ? ד) לרב אשי ? ה) כמי מסתבר ?
- ד. ועל הרוחות וכו' א) באיזה זמן אינו מתחיל ? ב) ועד כמה זמן נמשך, ובאיזה אופן, ומנין ?
- ה. למה נבראו רעמים, ומנין ?
- ו. על הברקים ועל ההרים - מה מברך, וכמה מברך (לאביי ורבא, לרש"י, ולתוד"ה רבא) ?

דף נ"ט ע"ב

- א. מה הפירוש הרואה חמה בתקופתה, וכל כמה זמן הוא ?
- ב. מדוע אין מברכין האידנא על פרת, מבי שבור, או מאיה דקירי ?
- ג. מתי מברך על הגשמים הטוב והמטיב, ומתי מודים אנחנו וכו' א) להו"א ? ב) למסקנא ? לאיבעית אימא ?
- ד. מה הן התנאים שצריך כדי לברך הטוב והמטיב על יין (בגמרא, ולרשב"ם ור"ת בתוד"ה הטוב) ?
- ה. מה מברך כשהוא לעצמו; א) בנה בית חדש וקנה כלים חדשים ? ב) יש לו קרקע, וירדו גשמים (רש"י ד"ה ה"ג בנה) ? ג) שינוי יין (תוד"ה התם) ?
- ו. קנה כלים חדשים ויש לו כיוצא בהן מירושה, או שקנה, האם מברך לרב הונא, ולרבי יוחנן (לל"ק ולאכא דאמרי) וכמי ההלכה (תוד"ה ורבי) ?

דף ס' ע"א

- א. קנה כלים חדשים; א) באיזה אופן לל"ק ס"ל לכו"ע אין צריך לברך ? ב) באיזה אופן לאכא דאמרי לכו"ע צריך לברך, והאם למסקנא איכא בזה פלוגתא ? ג) מהו כח דהתירא, שיברך או שלא יברך ?
- ב. איך מתיישב הפסוק; פְּחָדוּ בְּצִיּוֹן חֲטָאִים, עם הפסוק; אֲשֶׁר־י אָדָם מִפְּחַד תִּמְיָד ?
- ג. מה התועלת, לפחד בדברי תורה ?
- ד. א) הנכנס לכרך כמה תפלות מתפלל בכניסתו ? ב) ומה הדין בעיר בכרך שדנין והורגין והטעם ?
- ה. מהיכן נלמד שלא יפתח אדם פיו לשטן ?
- ו. א) מה הפירוש; שאין דרכן של בני אדם לרפאות, אלא שנהגו ? ב) ומהו דעת אביי ?

דף ס' ע"ב

- א. א) אֲשֶׁר יֵצֵר אֶת הָאָדָם בְּחֶכְמָה - מהו החכמה (תוד"ה אשר) ? ב) ומְפָלִיא לְעֵשׂוֹת - מהו הפלא ?
- ב. איך חותם בברכת אשר יצר; א) לרב ? ב) לשמואל, והטעם ? ג) לרב ששת ? ד) לרב פפא ?
- ג. א) מתי מברך ברכת המפיל, קודם ק"ש, או אח"כ ? ב) מה הפי' ותהי מטתי שְׁלֵמָה לְפָנֶיךָ ?
- ד. האם מברך הברכות בכל אופן, או רק כששומע קול תרנגולת יברך אשר נתן לשכוי, וכשפורס סודר על ראשו, יברך עוטר ישראל (תוד"ה כי שמע, וד"ה כי פריס) ?
- ה. א) מדוע מברכים "להניח" רק בשל יד ? ב) מה הפי' לא סח מברך אחת סח מברך שתים, (לרש"י ולר"ת, תוד"ה אשר) ? ג) מה מברך כשמניח של ראש בלבד, ומדוע לא הזכירו בגמרא (תוד"ה אשר) ?
- ו. א) מה הדמיון - חייב אדם וכו' כשם וכו' ? ב) מה הפירוש בזה ? ג) ומהיכן הוא נלמד (ד' שיטות) ?

דף ס"א ע"א

- א. א) מדוע נכתב "וייצר" בשני יודין (לרב נחמן בר רב חסדא) ? (ב) ומאי שנא מבהמה (לרבי שמעון בן פזי, ולרבי ירמיה בן אלעזר) ? (ב) מה פירשו עוד על "וייצר" בשני יודין (לרב ושמואל, חד אמר) ?
- ב. א) מה הפירוש; וַיִּבֶן ה' אֱלֹקִים אֶת הַצֵּלַע" (לרב ושמואל) ? (ב) ואיך יתיישב לפי זה הפסוק; אַחֲרֵי וַיִּקְדָּם צִרְתָּנִי ?
- ג. א) מה הפירוש; "וַיִּבֶן" (ג' פירושים) ? (ב) מה למדנו ממה שעשה הקב"ה שושבינות לאדם הראשון ?
- ד. מה דרשו פירוש הפסוק; יָד לְיָד לֹא יִנְקָה רֵעֵ ?
- ה. מה טעם האיסור לילך אחורי בית הכנסת כשהציבור מתפללין ? (ב) באלו אופנים מותר (ד' אופנים) ?

דף ס"א ע"ב

- א. מה הפי' וְלִבִּי חָלַל בְּקִרְבִּי ?
- ב. מה הפי' - נָאֵם פֶּשַׁע לְרָשָׁע בְּקִרְבֵּי לִבִּי, אֵין פֶּחַד אֱלֹקִים לְנֶגְדַ עֵינָיו ?
- ג. א) למי אין כלום, בעולם הבא ? (ב) ולמי אין כלום, בעולם הזה ?
- ד. א) א"ל עקיבא; אי אתה מתיירא מפני מלכות וכו' - האם רבי עקיבא לא היה מתיירא, או שאעפ"כ עשה כך (התשובה במשל) ? (ב) מה היתה טענת המלאכים באמרם; זו תורה וזו שכרה, מִמְתִּים יִדְּךָ ה' מִמְתִּים ?
- ה. האם יש איסור ליפנות בזמן הזה, ביהודה וגליל שאינו כנגד ירושלים, או כנגד ירושלים, ובחוץ לארץ; (א) לת"ק ? (ב) לרבי יוסי, לברייתא קמיתא ובתרייתא ? (ג) לחכמים ? (ד) לרבי עקיבא ?

דף ס"ב ע"א

- א. א) אלו ג' דברים למד רבי עקיבא מרבי יהושע, בבית הכסא ? (ב) אלו ג' דברים למד ר' עזאי מרבי עקיבא, בבית הכסא ?
- ב. מפני מה אין מקנחין בימין, אלא בשמאל; (א) לרבא ? (ב) לרבה בר בר חנה ? (ג) לרבי שמעון בן לקיש ? (ד) לרב נחמן בר יצחק ?
- ג. הצנוע בבית הכסא, ממה ניצול, והטעם (ג' דברים, וי"א עוד דבר) ?
- ד. מדוע היה רבא צריך שימור יותר, אחר שמלך ונעשה ראש ישיבה ?
- ה. א) האם צריך להרחיק כשהוא אחורי הגדר ? (ב) עד כמה ירחיק בבקעה (לעולא, ולאסי בר נתן, ולפירושו של רב אשי) ?
- ו. א) מה מחה רב נחמן בהוא ספדנא שאמר על המת, שהיה צנוע ? (ב) ומדוע ?

דף ס"ב ע"ב

- א. א) מהו "מילי דשעיר" ? (ב) איזה מקרא קרא רבי אלעזר, על הפרסי שדחקו לצאת ?
- ב. בזכות איזה מדה טובה ניצול שאל מן המיתה ?
- ג. מה הפירוש - מִהִבְקָר וְעַד עֵת מוֹעֵד (לרבי חנינא, ולרבי יוחנן) ?
- ד. בזכות מה ניחם ה' על המגפה; (א) לרב ? (ב) לשמואל ? (ג) לרב יצחק נפחא ? (ד) לרבי יוחנן ?
- ה. באלו אופנים מותר לעשות בית הכנסת קפנדריא; (א) לרבה בר אבוב ? (ב) לרבי אבוב ? (ג) לרב הונא ?

⁷ מזה שאמר נכנסתי, ולמדתי, כאילו רק כעת למד, משמע דאע"פ שכבר שמעו מרבו, אינו דומה שמיעה לראייה

1. א) מדוע אסור לרקוק בהר הבית בזמן הזה? ב) והאם בבית הכנסת מותר, ומנלן (להו"א ולמסקנא)?

דף ס"ג ע"א

- א. מה הביאור; יכול כל הברכות כולן תהא להן תהלה אחת?
 ב. מה הפירוש א) עת לעשות לה', משום הפרו תורתך? ב) הפרו תורתך, משום עת לעשות לה?
 ג. מאלו פסוקים, ואיך נלמד, שיהא אדם שואל את שלום חברו בשם (ד' פסוקים)?
 ד. א) באלו אופנים אמר הלל, לפזר דברי תורה? ב) באלו אופנים אמר הלל, לכנס דברי תורה? ג) מה החידוש שדייק אב"י בדברי בר קפרא; באתר דאית גבר, תמן לא תהוי גבר?
 ה. א) מה הפירוש; המשתף שם שמים בצערו (ב' פירושים)? ב) ומה שכרו (לרבי אלעזר הקפר, ולרבי שמואל בר נחמני)?

דף ס"ג ע"ב

- א. א) האם מותר להחמיר או להקל נגד הוראת חכם? ב) ומדוע עשו כן רבי יוסי בן כיפר, ובן בנו של זכריה בן קבוטל?
 ב. א) באיזה מרחק הליכה, שהולך לדברי תורה, קראו הכתוב; מבקש ה'? ב) מה למד מזה רבי יהודה קל וחומר?
 ג. א) מהיכן למד רבי יהודה; שחביבה תורה על לומדיה בכל יום ויום כיום שנתנה מהר סיני? ב) ומה הראיה שהביא לכך, רבי תנחום בריה דרבי חייא איש כפר עכו?
 ד. איזה שכר מקבל תלמיד; א) שכועס עליו רבו פעם ראשונה ושותק? ב) שכועס עליו רבו פעם ראשונה ושניה ושותק?
 ה. א) איזה ברכה נתברך, בית עובד אדום הגיתי? ב) בזכות מה? ג) מה למד רבי אליעזר בנו של רבי יוסי הגלילי, ק"ו מזה?

דף ס"ד ע"א

- א. א) מהו סיני, ומהו עוקר הרים, ומי עדיף, והטעם? ב) מה למדנו מזה שלא קבל עליו רב יוסף להיות ראש ישיבה?
 ב. א) היוצא מבית הכנסת, ונכנס לבית המדרש, ועוסק בתורה, מה שכרו? ב) ומנין?

מבחני הגאון רבי חיים קנייבסקי ז"ל

מתוך רשימת שאלות שערך רבינו על סדר מסכתות הש"ס.

שאלות אלו ערך רבינו ברוב עמלו באופן שכל השאלות נוגעות לעניני המסכת, אך אינן כתובות בה, אלא במסכתות אחרות (השאלות נלקח מהספר; הספרים של רבינו חיים קנייבסקי, [הונגסברג], והוספתי ב"ה את הציונים)

- א. איפה צריך להסתכל בזמן ש"ע (יבמות קה:)?
 ב. מה מברכין על חזיז (עירובין כח:)?
 ג. מה מברכין על שכר שעורין (ב"ב צ"ו: ועיין ברכות לח. תוד"ה האי)?
 ד. קודם שבח ואח"כ שאלת צרכיו או להיפך (עיין דף לא. ואולי יש כאן כוונה אחרת)?
 ה. מה יעשה אדם ויחכם (נדה ע:)?

- ו. הכניס ידיו לביה"כ אם מותר בד"ת (יומא ל.) ?
- ז. למי מותר לפסוע על ראשי עם קדוש (יבמות קה:)?
- ח. אם מותר לקרות קה"ת מיושב (מגילה כ"א.) ?
- ט. אם מותר להתפלל על מעשי נסים (עיין ס. ואינו כתוב שאסור, ועיין ירושלמי פ"ט הלכה ג') ?
- י. אם מותר לדבר בין התפלה לתחנון (ב"מ נ"ט:)?

בקובץ עץ חיים באבוב תשפ"ב (ל"ז) הודפסו גם התשובות

